

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ إِنَّهُ خَيْرٌ نَاصِرٍ وَمَعِينٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِمُ الطَّاهِرِينَ وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ أَبَدَ الْأَبَدِينَ

قال الله تعالى في القرآن الكريم: إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

مثن نماز

اذکار و ادعیه و آیات و سورت قرآنی مثن نماز

برگرفته از کتابهای: صلاة جامعة - پاسخ برگزیده - جامع المسائل

از آثار: عبد الله علوي فاطمي

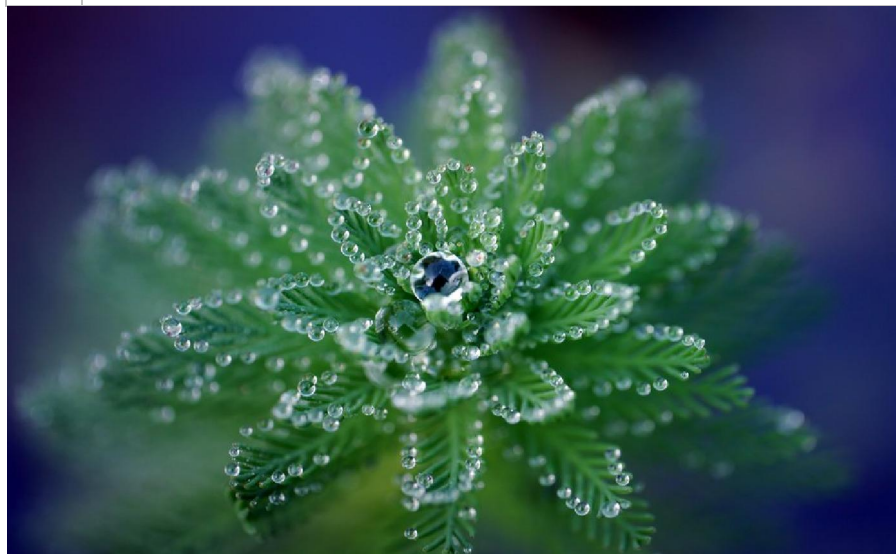
طرح و برنامه ریزی پژوهشی و مدیریت و اشرف علمی: داور المعارف الإلهیة

تحقیق و تدوین و نشر: پژوهشگده علوم فقه آئین الهی بنیاد حیات اعلی

نمایه مطالب کتاب ادکار و ادعیه و آیات و سور قرآنی متن نماز

۲	نمایه مطالب کتاب متن نماز
۴	معرفت نماز
۶	متن مقدمه نماز
۶	متن اذان و اقامه
۹	متن بین اذان و اقامه
۹	متن قیام برای نماز
۱۲	متن نماز
۱۲	توجه در نماز
۱۹	افتتاح نماز
۲۲	قرائت نماز
۳۱	ذکر رکوع و سجود
۳۴	ادعیه رکوع
۳۵	بعد از رکوع
۳۶	ادعیه سجده
۳۹	بین دو سجده
۳۹	سجده
۴۱	متن قنوت
۴۴	رکعت سوم و چهارم

۴۵	اذکار تشهد و اختتام نماز
۴۶	اختتام مفصل
۴۶	تسمیه و تحمید
۴۶	شهادت به عقائد حقه
۴۷	تجیت
۴۷	صلوات
۴۹	تسلیم (سلام)
۵۰	اختتام مختصر
۵۱	اختتام اضطراری
۵۱	متن نماز آیات
۵۵	متن نماز عیدین (فطر - قربان)
۶۱	متن نماز عید الله اکبر (بزرگترین عید الهی)

معرفت نماز

سؤال: مکررا از علما و خطبا شنیده و در کتابهایشان دیده ایم؛ که بنابر کلمات معصومین علیهم السلام: حضرت مولا علی علیه السلام باطن نماز هستند، ولی در معنای این مطلب توضیحی گویا و رسا ندیده ایم، آیا ممکن است جناب عالی درباره اینکه حضرت مولا علی علیه السلام باطن نماز هستند توضیحی بفرمایید؟ از این حقیقت بزرگ و ارزشمند؛ چه بهره عملی در نماز یا دیگر اعمالمان می توانیم داشته باشیم؟ و به بیان دیگر؛ چطور می توانیم آنرا پیاده کنیم و به آن برسیم (ان شاء الله)؟

جواب: این حقیقت امر عظیمی است؛ که فراتر از مقوله پرسش و پاسخ بوده؛ بلکه زبان گفتار در آن **الکن** است، و مهمتر از آن؛ تفصیل در بیان بعض حقایق؛ منافی با فریضه کتمان اسرار؛ برای منع مقصرین و اشرار؛ از سوء فهم و تحریف در تعبیر و گفتار است، ولی به نحو اجمال؛ و با رعایت شرایط مقال؛ اشاره ای می شود:

👉 معنای عمومی آن این است:

- ۱- نماز مهمترین فریضه عبادی ظاهری است؛ و چون حضرت مولا علیه السلام باطن نماز هستند ولایت حضرتش هم بالاترین فریضه باطنی است.
- ۲- نماز نشانه ظاهری عبودیت است، و ولایت نشانه باطنی آن می باشد.
- ۳- با التزام به نماز؛ شخص ظاهرش بندگی دارد، و با التزام به ولایت؛ باطنش هم بندگی دارد، و بندگیش ظاهری نبوده؛ و باطنا هم واقعیت دارد.

۴- بدون قبولی نماز؛ سایر عبادات قبول نمی شود، و بدون ولایت؛ نماز قبول نمی شود.

۵- اگر نماز شخص پذیرفته شد؛ کاستی های او در فرایض دیگر به لطف حق و شفاعت مولا عَلَيْهِ السَّلَام جبران می شود، و اگر شخص ولایت داشت و پذیرفته شد؛ به برکت ولایت؛ کاستی های دیگرش در پندار و گفتار و کردار جبران می گردد.

👉 معنای خاص آن این است:

۱- نماز گزارشی از معراج افضل خلائق خاتم الأنبياء صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است، که در آن حظیره قدسی با حق تعالی هم سخن گشت؛ و خداوند با گویش و لحن و آهنگ مولا علی عَلَيْهِ السَّلَام با پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سخن گفت.

۲- از برکت ظاهر نماز؛ باید به حقیقت و باطن نماز رسید.

۳- نماز وسیله معراج مؤمن است، و بوسیله آن می شود به حضرت ربوبی شرفیاب گردید.

👉 ان شاء الله با توفیق حق؛ و به برکت دستگیری و عنایت مولا عَلَيْهِ السَّلَام؛ و با تأمل در این گونه حقایق و رقایق؛ و التزام به آداب ظاهری و باطنی نماز؛ می توان ضمن ادای فریضه و تحقق معراج؛ به باطن نماز نیز رسید. [شماره ثبت: (۱۳۱۰) منبع: المسائل الأندلسية]

متن مقدمه نماز

اذان و اقامه

سؤال: فقرات شهادت در اذان و اقامه آیا محدود به توحید و رسالت بوده؟ آیا شهادت به ولایت جزء اذان و اقامه است؟ آیا منحصر به ذکر حضرت مولا امیرالمؤمنین علی علیه السلام است؟ یا دیگر حضرات ائمه علیهم السلام را هم شامل می شود؟ لطفا نمونه ای از لفظ شهادت به ولایت را بیان فرمایید.

جواب: این فقرات در محدوده شهادت بر ارکان سه گانه عقیده أهل حق (توحید و رسالت و ولایت) است، و منحصر به شهادت بر وحدانیت و رسالت نبوده؛ چه اینکه ایندو بخشی از عقیده اصلی مذهب حق است و آندو عنوان در واقع آن مقداری است که در هر شرایطی باید ابراز شود.

و اما شهادت به ولایت: اشتها این شهادت به نام مبارك حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام، به جهت منبع ولایت بودن و شاخصیت ایشان است، و مانعیت از شهادت به ولایت سایر حضرات ائمه معصومین علیهم السلام ندارد، زیرا ولایت ایشان استمرار ولایت آن حضرت می باشد، خصوصا حضرت صاحب الأمر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، که وجه الله حاضر در این زمان و وجهه همه خلائق در این دوران بوده، و اتصال همه اکوان به حضرت حق (تعالی شأنه)، از ایشان است،

(۱) در دعای صادره از ناحیه مقدسه، که معروف به ندبه می باشد، خطاب به حضرتش آمده است: **أین السبب المتصل بین الأرض والسما.** مفاتیح الجنان ص ۵۳۴ / بحار الأنوار ج ۹۹ ص ۱۰۷.

و اکتفای عامه مؤمنین به ذکر حضرت مولاعلی علیه السلام، و یا ذکر سایر حضرات ائمه علیهم السلام (به نحو اجمال) در شهادت به ولایت، از روی اختصار الفاظ بوده، و در موارد دیگر از احکام واجبه² و مستحبه³ که عنوان اختصار یا تقیه نبوده، این شهادت، به تفصیل و با تصریح به آسامی شریفه تمامی حضرات ائمه، وارد شده است. فلذا اهل معرفت و یقین به برکت هدایت ایشان، جمع بین تفصیل و اختصار نموده، با ذکر حضرت مولا علیه السلام خصوصاً؛ و سایر حضرات معصومین علیهم السلام به نحو اجمال؛ و با تصریح به نام حضرت صاحب الزمان (ارواحنا فداء)، شهادت به ولایت می دهند، که با التزام بدان به شهادت کامله موفق می گردند.

شایان ذکر اینکه: چون در ادعیه و زیاراتی که خطاب به حضرتش از ناحیه مقدسه وارد شده، و به شیعیان هم توصیه خواندن آن گردیده، تصریح به نام مبارک آن حضرت یعنی: محمد، فرموده اند، لذا حکم حرمت بردن نام حضرتش، مربوط به زمانی خاص از عصر غیبت صغری بوده، و در غیر آن جایز بلکه مستحب است.⁴

(۲) به مبحث کیفیت اقرار، و شهادت به ولایت و سایر عقائد حقه، در باب ایمان و آداب هدایت، و نیز مبحث ثبوت ایمان، در ابواب مختلفه فقهیه، از طهاره و صلا و خمس و زکاة و حج و قضاء و شهادت و غیر آن، در کتب حدیث و فقه مراجعه شود.

(۳) مبحث احکام دفن و مبحث تشهد، از ابواب صلا، و ابواب اعمال مستحبه مطلقه، و در آیام و امکنه خاصه، و زیارات حضرات مقدسه، در کتب حدیث و فقه.

(۴) مفاتیح الجنان ص ۵۲۵ / بحار الأنوار - ج ۳۶ ص ۱۹۴ و ج ۵۲ ص ۱۴ و ۱۷۳ و ج ۹۴

ص ۲۸ و ج ۹۹ ص ۱۰۷.

لذا در شهادت به ولایت خوب است که اینطور بگوییم: * أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَوَلِيَّ اللَّهِ * أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَ أَوْلَادَهُ الْمَعْصُومِينَ حُجَجَ اللَّهِ وَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ هُوَ الْقَائِمُ بِأَمْرِ اللَّهِ * [شماره ثبت = (۵۹۸) منبع: رساله صلاة جامعة]

سؤال: آیا جز فقره شهادت به عقاید حقه؛ فقره دیگری در اذان و اقامه وجود دارد که عامه به آن ملتزم نباشند؟

جواب: بنابر فرمایش حضرت امیر المؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام در آخر اذان (و بالتبع اقامه)، جمله: محمد رسول الله؛ وجود داشته است، و معاویه (لعنه الله) آن را از آخر اذان انداخته و گفته: [آیا محمد راضی نمی شود به همان یکبار که در صدر اذان نام او را می برند؟ تا این که در آخر اذان هم نام او را ببرند!] و همچنین در فرمایش حضرت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام آمده است: ^۱ هر که از شما شهادت به توحید و رسالت داد، شهادت به ولایت هم بدهد؛ لذا شهادت کامله در پایان نیز ترک نمی شود، پس همانطوری که در میان اذان گفتیم، در آخر اذان هم می گوییم:

* مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ * عَلِيٌّ وَوَلِيُّ اللَّهِ * وَ إِنَّهُ وَ الْمَعْصُومِينَ مِنْ وَوَلَدِهِ حُجَجَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ * وَ إِنَّ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ هُوَ الْقَائِمُ بِأَمْرِ اللَّهِ * [شماره ثبت = (۵۹۹) منبع: رساله صلاة جامعة]

(۵) بحار الأنوار - ج ۸۱ ص ۱۶۹ ح ۷۳ / مستدرک الوسائل - ج ۴ ص ۷۴.

(۶) بحار الأنوار - ج ۸۱ ص ۱۱۲ ح ۷.

بین اذان و اقامه

سؤال: آیا میان اذان و اقامه چه طاعتی مناسب است؟

جواب: میان اذان و اقامه؛ نزد مولی علیه السلام "سجده" پسندیده است،^۷ بلکه این هنگام از مواقع استجابت دعاست،^۸ و دعا نمودن در این هنگام نیز فضیلت داشته، و لذا دعا برای همه امور شایسته بوده، و خصوصاً برای فرج و پیروزی حضرت قائم آل محمد (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، که بایسته است،^۹ و نیز دعا نمودن برای توفیق یافتن بر تسلیم و تبعیت و خدمت و بندگی حضرتش، و نایل شدن به رعایت ادب حضور مقام ولایت کبری (منه السلام)، بسیار بجا و مناسب است.
[شماره ثبت = (۶۰۰) منبع: رساله صلاة جامعة]

قیام برای نماز

سؤال: آیا هنگامی که نمازگزار برای نماز بر می خیزد چه دستور العمل یا دعایی دارد که انجام دهد؟

جواب: مولی علیه السلام فرموده است: وقتی بنده برای نماز بلند می شود، بعد از گفتن

(۷) جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۱۷۹ ح ۲۳.

(۸) جامع أحادیث الشيعة، ج ۵ ص ۱۹۷ / ابواب أذان و اقامة از مبحث صلاة در کتب فقه و حدیث.

(۹) در باب لزوم دعای برای حضرت (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و آثار و برکات و فضایل آن با ذکر تفصیلی دلایل و مدارک، به کتاب شریف (مکیال المکارم في فوائد الدعاء للقائم) که به اشارت حضرتش تألیف شده است، مراجعه شود.

اقامه؛ برای صاحب دین و آنکه واسطه این توفیق برای او شده چنین دعا کند:

* اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ * وَ الصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ * بَلِّغْ
مُحَمَّدًا صلي الله عليه وآله * الدَّرَجَةَ وَ الوَسِيلَةَ * وَ الْفَضْلَ
وَ الْفَضِيلَةَ * وَ بِاللَّهِ أَسْتَفْتِحُ * وَ بِاللَّهِ أَسْتَنْجِحُ * وَ بِمُحَمَّدٍ
رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) * وَ آلِ مُحَمَّدٍ (صَلَوَاتُ اللَّهِ
عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ) أَتَوَجَّهُ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ *
وَ اجْعَلْنِي بِهِمْ عِنْدَكَ وَجِيهًا * فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنْ
المُقَرَّبِينَ *^{۱۰}

و نیز برای بهره مندی بیشتر خود در این معراج روحانی بگوید:

* بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ * وَ مِنْ اللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ * وَ كَمَا شَاءَ اللَّهُ *
وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ * اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ زُورَاكِ * وَ عُمَّارِ
مَسَاجِدِكَ * وَ افْتَحْ لِي بَابَ رَحْمَتِكَ * وَ اغْلُقْ عَنِّي بَابَ
مَعْصِيَتِكَ * الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي مِمَّنْ يُنَاجِيهِ * اللَّهُمَّ أَقْبِلْ
عَنِّي بِوَجْهِكَ جَلَّ ثَنَائُكَ *^{۱۱}

(۱۰) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۷ ح ۸.

(۱۱) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۹ ح ۱۱.

﴿ و نیز از ساحت قدسش بجواهد: * يَا مَنْ أَحَارَ كُلَّ شَيْءٍ مَلَكُوتًا *
* وَقَهَرَ كُلَّ شَيْءٍ جَبْرُوتًا * أَوْلَجَ قَلْبِي فَرَحَ الإِقْبَالِ عَلَيْكَ *
* وَالْحَقْنِي بِمَيْدَانِ الْمُطِيعِينَ لَكَ * ۱۳

﴿ و این چنین عرض حال خود نماید: * يَا مُحْسِنُ قَدْ أَتَاكَ الْمُسِيءُ *
* وَقَدْ أَمَرْتُ الْمُحْسِنَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنِ الْمُسِيءِ * أَنْتَ الْمُحْسِنُ
* وَأَنَا الْمُسِيءُ * بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
* وَتَجَاوَزَ عَنْ قَبِيحِ مَا تَعَلَّمُ مِنِّي * يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ * ۱۳.

[شماره ثبت: (۶۰۲) منبع: رساله صلاة جامعة]

(۱۲) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۸ ح ۱۰.

(۱۳) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۹ ح ۱۴.

متن نماز

توجه در نماز

سؤال: می خواستم درباره موضوع مهم "توجه در نماز" توضیحی ارائه نمایید.

جواب: از آنجا که آدمی، هم دارای جنبه مادی و ظاهری، و هم جنبه معنوی و باطنی است، لذا در مقام توجه به حضرت حق (تعالی شأنه)، در صورتی توجهش جامع، کامل، واقعی و حقیقی است که این توجه او به حق، هم در بعد ظاهری و مادی (توجه به جهت)، و هم در بعد باطنی و معنوی (توجه به وجه)، هر دو با هم تحقق پیدا کند. لذا در توجه به قبله در نماز، هم باید متوجه قبله ظاهر، و هم متوجه قبله باطن بشویم (که او چطور نماز می خوانده است). [شماره ثبت: (۱۲۹۹) منبع: رساله صلاة جامعة]

سؤال: اهمیت توجه در نماز تا چه حدی است؟ آیا از آداب و مستحبات موجب کمال نماز است؟

جواب: توجه به حق (عز شأنه) در باطن و معنا و حقیقت، با توجه به وجه الله محقق است، و لذا تعبیر به: (توجه به وجه) می شود. از حضرت امام باقر علیه السلام پرسیدند: در نماز چه چیزی فریضه و واجب است؟ فرمود: الوقت و الطهور و القبلة و التوجه و الركوع و السجود و الدعاء. یعنی: وقت و طهارت و قبله و توجه و رکوع و سجود و دعاء. سپس از بقیه نماز پرسیدند؟ فرمود: سنة فی فریضة. یعنی: سنتی است که در فریضه و واجب نهاده شده است.^{۱۴} و هم

(۱۴) جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۲۵۸ ح ۷۷۰۵ / الكافي للكليني - ج ۳ ص ۲۷۲.

حضرت امام صادق عليه السلام فرمود: فرائض الصلاة سبع: الوقت و الطهور و التوجه و القبلة و الركوع و السجود و الدعاء.^{۱۵} (يعني) فرائض و واجبات نماز هفت تاست: وقت و طهارت و توجه و قبله و ركوع و سجود و دعاء. پس بسيار واضح است كه توجه، غير از قبله ظاهري بوده، و از اهمّ فرائض و واجبات اساسي نماز مي باشد. [شماره ثبت: (۱۳۰۰) منبع: رساله صلاة جامعة]

سؤال: اگر امکان دارد اشاره ای در زمينه "معرفت وجه الله" بنماييد.

جواب: حضرات معصومين عليهم السلام خازنان وحی هستند، و ايشانند كه رازدار و گنجبان وحی و كلام الهي مي باشند، از كلام ايشان استفاده مي شود كه؛ وجه الله خود حضرات مقدسه هستند، از جمله اين فرمايشات؛ احاديث بسياري است كه در تفسير آيه شريفه ﴿ويبقى وجه ربك﴾ و آيه مباركه ﴿كل شيء هالك الا وجهه﴾^{۱۶} وارد شده، و بر اين معني تصريح دارد.^{۱۷} و نيز در احاديث شريفه ديگري مكرراً وارد شده كه حضرات معصومين عليهم السلام فرموده اند: {نحن وجه الله عزّ و جلّ}^{۱۸} و {نحن الوجه الذي يؤتى الله منه}^{۱۹} و {نحن وجه الله نزول بين

(۱۵) بحار الأنوار - ج ۸۳ ص ۱۶۰ و ۱۶۳ ح ۱ و ۳ و ۴ / جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۲۵۹ ح ۷۷۰۶ / الخصال للصدوق - ص ۶۰۴.

(۱۶) قرآن كريم - سورة الرحمان آيه ۲۹ و سورة القصص آيه ۸۸.

(۱۷) بحار الأنوار، ج ۲۴ ص ۱۹۲ ح ۶ و ۷ و ص ۱۹۳ ح ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ ص ۱۹۶ ح ۲۱ و ۲۲ و ص ۱۹۷ ح ۲۳ و ص ۲۰۰ ح ۲۹ و ۳۰ و ۳۱ و ص ۲۰۱ ح ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵.

(۱۸) بحار الأنوار - ج ۲۴ ص ۱۹۲ ح ۶ و ص ۱۹۳ ح ۱۲ / كنز الفوائد - ص ۲۱۹ / مناقب آل أبي طالب لأبن شهر آشوب - ج ۳ ص ۶۳.

أظهركم}٢٠ و {نحن وجه الله نتقلب في الأرض بين أظهركم}٢١ و {نحن وجه الله في الأرض نتقلب بين أظهركم}٢٢ و {نحن وجه الله الذي لا يهلك}٢٣ و {نحن والله وجهه الذي قال، و لن نهلك الى يوم القيامة بما أمر الله به من طاعتنا و موالاتنا، فذلك و الله الوجه الذي هو قال: ﴿كل شىء هالك إلا وجهه﴾٢٤ و باز در حديث حضرت امام رضا عليه السلام آمده است: {ولوكن وجه الله، أنبيائه و رسله، و حججه صلوات الله عليهم، هم الذين بهم يتوجه الى الله عز و جل}.٢٥ و همچنين در دعای شريف ندبه (که از توقيعات ناحيه مقدسه بوده) آمده است که: خطاب به

(١٩) بحار الأنوار - ج ٢٤ ص ١٩٢ ح ٧ و ص ١٩٣ ح ١١ و ص ١٩٦ ح ٢١ ص ١٩٧ ح ٢٣ و ص ٢٤٠ ح ٢٩٠ ح ٣١ / مناقب آل أبي طالب لأبن شهر آشوب - ج ٣ ص ٣٤٣ / تفسير القمي - ج ٢ ص ٤٩٤ / اكمال الدين - ص ١٣٤ / التوحيد للصدوق - ص ١٤٠ / بصائر الدرجات - ص ٢٠ / معاني الأخبار - ص ٩.

(٢٠) بحار الأنوار - ج ٢٤ ص ١١٥ ح ٢ / تفسير فرات الكوفي - ص ٨١.

(٢١) بحار الأنوار - ج ٢٤ ص ١١٦ ح ٣ / التوحيد صدوق - ص ١٤٠ / بصائر الدرجات - ص ٢٠ / تفسير العياشي - ج ٢ ص ٢٤٩.

(٢٢) بحار الأنوار - ج ٢٤ ص ١١٦ ح ٣ و ٤ و ٥ / التوحيد للصدوق - ص ١٤٠ / بصائر الدرجات - ص ٢٠ / تفسير العياشي - ج ٢ ص ٢٤٩.

(٢٣) بحار الأنوار - ج ٢٤ ص ٢٠١ ح ٣٣ / التوحيد للصدوق - ص ١٤٠.

(٢٤) بحار الأنوار، ج ٢٤ ص ١٩٣ ح ١١ و ص ٢٠٠ ح ٣٠ / كنز الفوائد، ص ٢٧٢ / بصائر الدرجات، ص ٢٠.

(٢٥) بحار الأنوار، ج ٤ ص ٣ ح ٤ و ص ٣١ ح ٦ و ج ٢٤ ص ٢٠١ ح ٣٥ / عيون أخبار الرضا عليه السلام / التوحيد للصدوق - ص ١١٧ ح ٢١ / أمالي الصدوق.

حضرت صاحب الأمر (عجل الله تعالى فرجه الشريف) بگویند: {أين وجه الله الذي اليه يتوجه الاولياء}.^{۶۶} {شماره ثبت: (۱۳۰۳) منبع: رساله صلاة جامعة}

سؤال: اگر ممکن است معنای توجه در نماز و روش آنرا بیان نمایید.

جواب: توجه یعنی: بنده، روی خود را مواجه روی و وجه حق کند. و این ممکن نشود الا به انصراف (در ظاهر) و انقطاع (در باطن) از جهات دیگر.

روش توجه به جهت حق: برای توجه به سوی حق؛ که در بعد ظاهری و مادی اتفاق می افتد؛ باید از جمیع جهات ظاهری و جغرافیایی منصرف و منقطع شده، و متفرد در جهت قبله ظاهره بشویم. چه اینکه حضرت حق (تعالی شأنه) در کلام وحی فرموده است: {فلنولينك قبلة ترضاها فولّ وجهك شطر المسجد الحرام وحيث ما كنتم فولوا وجوهكم شطره}.^{۶۷} و قبله ظاهره همان کعبه مشرفه است، که بیت الله الحرام و مولد حضرت مولا علی (منه السلام)، و نقطه ظهور جهانی حضرت وجه الله مولا صاحب الزمان محمد بن الحسن المهدي (عجل الله تعالى فرجه الشريف) می باشد.^{۶۸}

نحوه توجه به حق: با ملاحظه معنای توجه، می بینیم که تحقق تام آن تنها با مواجه وجه الله ممکن است. لذا باید مسیر توجهمان به حضرت حق (تعالی شأنه)، حضرت مقدسه ولایت کبری (منه السلام) باشد، یعنی از طریق حضرات مقدسه

(۲۶) بحار الأنوار - ج ۹۹ ص ۱۰۷ / مفاتیح الجنان - ص ۵۳۴.

(۲۷) قرآن کریم سوره بقره آیه ۱۴۵.

(۲۸) بحار الأنوار - ج ۳۵ ص ۸ ح ۱۱ و سایر مصادر حدیث و فقه.

معصومین علیهم السلام بطور کلی؛ و در این عصر حضرت صاحب الامر (منه السلام) به حضرت حق (تعالی شأنه) توجه پیدا کنیم، آن چنان که در توقیع شریف وارده از ناحیه مقدسه آمده است: إذا أردتم التوجه بنا الى الله تعالى ونا... یعنی: (هر گاه خواستید توجه پیدا کنید بوسیله ما به سوی خداوند تعالی و به سوی ما...)^{۲۹} و با توجه به حضرت ایشان؛ باید توجه به حق (تعالی شأنه) نماییم، چه اینکه حضرتش وجه الله بوده، و وجهه ما در توجه به حق (عزّوجلّ) می باشند، و ما فقط بواسطه حضرتش می توانیم به حق (تعالی شأنه) توجه کنیم. و این معنی در کلام خازنان وحی علیهم السلام بسیار تصریح گردیده است، از جمله: {اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا} ^{۳۰} و {اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ} ^{۳۱} یعنی: خدایا من بوسیله محمد و علی و آل آنها، به تو توجه پیدا می کنم. و این توجه با انقطاع از همه ما سوای حق و تفرد در وجه حق تحقق می پذیرد. [شماره ثبت: (۱۳۰۱) منبع: رساله صلاة جامعة]

سؤال: آیا دعاهایی برای توجه در نماز از حضرات معصومین علیهم السلام وارد شده است؟

جواب: دعاهایی که از خازنان وحی علیهم السلام در مقام توجه به قبله ظاهره و باطنه وارد شده است؛ دو دسته اند:

(۲۹) بحار الأنوار - ج ۵۳ ص ۱۷۱ ح و ج ۹۱ ص ۳۶ ح و ج ۹۳ ص ۱۲۱ و ج ۹۹ ص ۸۱.

(۳۰) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۷ ح ۷.

(۳۱) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۵ ح ۴.

دسته اول: آنهاییکه مستحب بوده و جنبه آماده کننده شخص برای موضوع توجه دارد؛ و موضع استفاده از آن؛ پیش از ورود در نماز و بعد از اقامه و قبل از اولین تکبیره الإحرام می باشد، چند نمونه از اینها چنین است:

اللَّهُمَّ لَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ رَوْحِكَ * وَلَا تَقْنُطْنِي مِنْ رَحْمَتِكَ * وَلَا تُؤْمِنِّي مَكْرِكَ * فَإِنَّهُ لَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ *³²

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ * بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
صلوات الله عليهما * وَ اجْعَلْنِي مِنْ أَوْجِهٍ مَنْ تَوَجَّهَ إِلَيْكَ بِهِمَا
* وَ أَقْرَبٍ مَنْ تَقَرَّبَ إِلَيْكَ بِهِمَا * وَ قَرَّبْنِي بِهِمَا مِنْكَ زُلْفَى *
وَ لَا تُبَاعِدْنِي عَنْكَ * آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ *³³

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ * وَ رِضَاكَ طَلَبْتُ * وَ ثَوَابَكَ ابْتَغَيْتُ
وَ بِكَ آمَنْتُ * وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
مُحَمَّدٍ * وَ افْتَحْ مَسَامِعَ قَلْبِي لِذِكْرِكَ * وَ ثَبِّتْنِي عَلَى دِينِكَ *
وَ لَا تُزِعْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي * وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً *
إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ *³⁴

(۳۲) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۴ ح ۰۱

(۳۳) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۷ ح ۰۷

(۳۴) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۶ ح ۰۶

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ * وَأُقَدِّمُهُمْ بَيْنَ صَلَاتِي * وَ أَتَقَرَّبُ بِهِمْ إِلَيْكَ * وَ اجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ * مَنْنْتَ عَلَيَّ بِمَعْرِفَتِهِمْ * فَاخْتِمْ لِي بِطَاعَتِهِمْ وَ مَعْرِفَتِهِمْ وَ وَلايَتِهِمْ * فَإِنَّهَا السَّعَادَةُ وَ اخْتِمْ لِي بِهَا * فَإِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *³⁵

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَاتِي بِهِمْ مَقْبُولَةً * وَ دُعَائِي بِهِمْ مُسْتَجَابًا * وَ ذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا * وَ رِزْقِي بِهِمْ مَبْسُوطًا * وَ انظُرْ إِلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ نَظْرَةً أَسْتَكْمِلُ بِهَا الْكِرَامَةَ وَ الْإِيمَانَ * ثُمَّ لَا تَصْرِفْهَا إِلَّا بِمَغْفِرَتِكَ وَ تَوْبَتِكَ *³⁶

دسته دوم: آنکه انجام آن لازم بوده؛ و در هر حال باید سعی شود که ترك نشود، و برای انجام توجه بوده، و به افتتاحیه نماز و کلمه توجه معروف است، و موضع آن بعد از هفتمین تکبیره الإحرام و قبل از شروع سوره حمد می باشد:

* وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ * عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ * عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ دِينِ مُحَمَّدٍ * وَ وَلايَةِ عَلِيٍّ

(۳۵) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۵ ح ۴.

(۳۶) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۱۹۶ ح ۵.

وَ مِنْهَا جِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ هُدَى عَلِيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ * وَ الْإِيْتِمَامَ
 بِالْأَيْمَةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ * حَنِيفًا مُسْلِمًا * وَ مَا أَنَا
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ * إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ * لَا
 إِلَهَ غَيْرُكَ وَ لَا مَعْبُودَ سِوَاكَ * اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ * وَ بَا
 اسْتِعَاذَهُ شُرُوعَ بِهِ تَلَاوَتِ سُورَةِ حَمْدِ كَرْدِه: أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنْ
 الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ...^{۳۷} وَ هَمِينُطُورِ سُورَةِ حَمْدِ رَا اِدَامَهُ دَادَهُ وَ بَا رَعَايَتِ وَ حَفْظِ تَوَجُّهِ بِهِ

بقية نماز می پردازیم. [شماره ثبت: (۱۳۰۲) منبع: رساله صلاة جامعة]

افتتاح نماز

سؤال: آیا شروع نماز با تکبیرة الاحرام است؟ تکبیرات متعددي که اول نماز می گویند؛ آیا قبل از ورود به نماز است؟ یا داخل نماز؟ افتتاحیه نماز (که در فرمایشات معصومین علیهم السلام بر روی آن بسیار تأکید شده) کدام است؟ آیا اینها قبل از ورود به نماز است؟ یا ابتدای نماز و داخل آن می باشد؟ لطفاً روش کامل و ترتیب دقیق تکبیرات و مضامین افتتاحیه نماز را برایمان بیان فرمایید.

(۳۷) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۰۵ ح ۲۳.

جواب: برای ورود به نماز باید تکبیر بگوییم، و عدد کامل آن هفت می باشد.^{۳۸}
 باید دانست که: با گفتن همان اولین الله اکبر، از این هفت عدد تکبیر، وارد نماز می شویم،^{۳۹} نه اینکه اینها خارج از نماز باشد، ولذا افرادی که به جماعت نماز می خوانند؛ از همان تکبیر اول می توانند اقتدا کنند، از این رو بنابر فرمایش معصوم علیه السلام: خوب است که امام جماعت تنها همان تکبیر اول را بلند گفته، و بقیه را آهسته بگوید، تا مأمومین در اشتباه نیفتند.^{۴۰}

❖ اما ترتیب تکبیرات و نحوه افتتاحیات:

👉 اول سه تکبیر پشت سر هم می گوئیم بعد از آن دعای افتتاحیه اول را می خوانیم:

* اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ * لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ * سُبْحَانَكَ
 وَ بِحَمْدِكَ * إِنِّي عَمِلْتُ سُوءًا وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي * فَاعْفُرْ لِي ذَنْبِي
 * إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ *^{۴۱}

👉 پس از آن دو تکبیر گفته و دعای افتتاحیه دوم را می خوانیم:

* لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ * وَ الْحَيْرُ فِي يَدَيْكَ * وَ الشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ *

(۳۸) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۲۶۴ تا ص ۲۶۸ ح ۱ تا ح ۷.

(۳۹) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۲۶۴ ح ۱ تا ح ۱۱ / وسائل الشيعة - ج ۶ ص ۲۱ ح ۴ و ص ۲۴ ح ۱ و ص ۲۲ ح ۶.

(۴۰) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۰۱ ح ۷۸۱ تا ح ۷۸۱۹.

(۴۱) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۰۵ ح ۲۳.

وَالْمُهْدِيُّ مَنْ هَدَيْتَ * عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ * ذَلِيلٌ فَقِيرٌ
 مَسْكِينٌ وَقَفٌّ بَيْنَ يَدَيْكَ * مِنْكَ وَبِكَ وَ لَكَ وَ إِلَيْكَ * لَا
 مَلْجَأَ وَ لَا مَنجَا وَ لَا مَفْرَّ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ * سُبْحَانَكَ وَ حَنَانِكَ
 * تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ * سُبْحَانَكَ رَبَّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ *
 وَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ وَ الْحِلِّ وَ الْحَرَامِ *^{٤٢}

👉 سپس دو تکبیر دیگر گفته؛ بعد از آن دعای افتتاحیه سؤم خوانده می
 شود:

* وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ * عَالِمِ الْغَيْبِ
 وَ الشَّهَادَةِ * عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ دِينِ مُحَمَّدٍ * وَ وِلَايَةِ عَلِيٍّ
 وَ مِنْهَاجِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ هُدَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ * وَ الْإِيْتِمَامِ
 بِالْأَئِمَّةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ * حَنِيفًا مُسْلِمًا * وَ مَا أَنَا
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ * إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ * لَا
 إِلَهَ غَيْرُكَ وَ لَا مَعْبُودَ سِوَاكَ * اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ *
 أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ

الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ * الحمد لله ربّ العالمين...^٣ و همینطور سوره حمد را ادامه داده و به بقیه نماز می پردازیم.

👉 در صورت کمی فرصت یا عذر دیگر در خواندن افتتاحیات سه گانه، از خواندن کلمه توجّه (که همان افتتاحیه سوّم باشد) بعد از تکبیرة الإحرام و قبل از قرائت، غفلت نشود.^٤ [شماره ثبت: (۱۲۱۳) منبع: رساله صلاة جامعة]

سؤال: اگر اشتباهاً و ندانسته؛ در تکبیرات هفت گانه نماز؛ به جای "لا ملجأ ولا منجأ" گفته شود "لا ملجأ ولا ملجأ"، آیا این نمازها صحیح است؟ یا اینکه باید دوباره خوانده شود؟

جواب: صحیح نبوده اما اعاده لازم ندارد. [شماره ثبت: (۱۰۰۸) منبع: المسائل الإصفاة]

قرائت نماز

سؤال: اگر ممکن است شمه ای از تعالیم مذهب حق را؛ در باره قرائت نماز؛ و چگونگی بهره مندی بیشتر از حقایق آن بیان نمائید، بسیار متشکرم.

جواب: برای بهره مند شدن از قرائت نماز و بویژه سوره مبارکه فاتحه الكتاب (حمد)، که رکن قرائت نماز بوده؛ و در همه رکعات نمازها محور توشه چینی از نماز می باشد؛ برخی نکات که از کلام وحی و خازنان وحی عَلَيْهِمُ السَّلَامُ برآمده است را نقل می کنیم، خداوند همواره توفیق بهره مندی مان از حقایق نماز را افزون فرماید (بمنّه و کرمه):

(۴۳) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۰۵ ح ۲۳.

(۴۴) احتجاج طبرسی ج ۲ ص ۵۷۵.

۱- در کلام خازنان وحی علیه السلام آمده است که: حضرت امام سجاد علیه السلام، در هنگام قرائت نماز بقدری جمله "مالک یوم الدین" را تکرار می کردند، و حالشان طوری تغییر می کرد، که نزدیک بود از دنیا بروند.^{۴۵}

۲- توجهمان در "ایک نعبد" باید متمرکز و جمع این معنی باشد که: خدایا فقط تو را عبادت می کنیم، و تنها به تو توجه داریم، و فقط تو برای ما دارای اهمیت هستی، که در واقع بدین وسیله نفی هر گونه شرک (اعم از خفی و جلی) بنماید.

۳- حقیقتاً بگوید "ایک نستعین" (خدایا امید کمک تنها از تو داریم، و فقط از تو در کارها کمک می گیریم). و این آیه شریفه رمز توحید نظری و توحید عملی است.

۴- بنده مؤمن، وقتی از برکات ظاهر و باطن نماز بهره مند می شود که: در آنچه می گوید، راستگو باشد، و این ممکن نباشد؛ الاً به تصدیق عملی آن در بیرون نماز، با نفی شرک جلی و خفی، و عدم اتکای به غیر حق متعال.

۵- همچنین در کلام خازنان وحی علیه السلام آمده است که: حضرت امام صادق علیه السلام در نماز، فقره "ایک نعبد و ایک نستعین" را آن قدر تکرار می نمودند؛ تا از حضرت حق (تعالی شأنه) آنرا می شنیدند.^{۴۶}

۶- در هنگام ادای فقره "اهدنا الصراط المستقیم" آن کسی که صراط مستقیم و نبأ عظیم است (یعنی حضرت مولی علی علیه السلام) را در نظر داشته باشیم.^{۴۷}

(۴۵) جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۳۶۵ ح ۱.

(۴۶) بحار الأنوار - ج ۴۷ ص ۵۸ ح ۱۳ / جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۲۴۵ ح ۶۱.

(۴۷) تفسیر کنز الدقائق ج ۱ ص ۶۸ تا ص ۷۱.

۷- در صراط الذين أنعمت عليهم متوجه حضرات مقدسه معصومين عليهم السلام، که معنی آن هستند،^۸ باشیم.

۸- همچنین در کلام خازنان وحی عليهم السلام آمده است که حضرات معصومین عليهم السلام، هر مقداری از آیات قرآنی را تلاوت می نمودند (خصوصاً آیات وعید و بیم دهنده را) آنرا با حال توجه و با ناله می خواندند و آنرا تکرار می کردند.^۹ ولذا تکرار کردن آیات در قرائت نماز؛ چه حمد و چه سوره، نه تنها جایز بوده، بلکه فضیلت هم دارد.

۹- پس از فراغت از تلاوت سوره حمد، به اندازه يك تنفس و تجدید نفس؛ صبر کرده، آنگاه سوره را شروع نماید.^{۱۰} [شماره ثبت: (۱۳۰۵) منبع: رساله صلاة جامعة]

سؤال: در قرائت نمازها بعد از تلاوت سوره حمد؛ چه سوره هایی خواندندش فضیلت دارد؟ آیا تفاوتی بین نمازهای پنجگانه یا اوقات مختلف وجود دارد؟

جواب:

۱- خواندن سوره توحید در رکعت اول و سوره قدر در رکعت دوم، و یا بالعکس، از خواندن سایر سوره ها افضل است.^{۱۱} بلکه بنا بر توفیق شریف

(۴۸) تفسیر کنز الدقائق ج ۱ ص ۷۵.

(۴۹) جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۳۶۶ ح ۶.

(۵۰) وسائل الشيعة - ج ۶ ص ۱۱۴ ح ۲.

(۵۱) بنا بر حدیث معراج، جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۲۰۲ ح ۷۵۸۳ و ص ۲۱۷

ح ۷۵۸۹ / الكافي للكليني - ج ۳ ص ۴۸۲ / علل الشرايع ص ۳۱۲ و ۳۳۴ / جامع أحادیث

الشيعة - ج ۵ ص ۳۶۹ ح ۸۰۲۲ و ۸۰۲۳ و ص ۳۷۱ ح ۸۰۲۹ / عيون أخبار الرضا عليه السلام

حضرت صاحب الأمر (عجل الله تعالى فرجه الشريف): هر که ترك کند خواندن سوره هاي ديگر را، براي درك فضيلت سوره توحيد و سوره قدر، خداوند كريم فضيلت آن سوره ها را به اضافه فضيلت سوره توحيد و سوره قدر، به او عطا مي فرمايد.^{۵۲}

۲- در همه نمازها: تلاوت سوره هايي مانند: كوثر،^{۵۳} انفطار، انشقاق، توحيد، كفرون، نصر، قدر، فيل، حديد، مجادله، أعلى، أرايت الذي يكذب بالدين، همزه، تكاثر، تين، بلد، فجر، غاشيه، طارق، بروج، مطففين، مدثر، نوح، حاقه، ملك، تغابن، نون، صف، ممتحنه، قاف، دخان، طلاق و تحريم، فضيلت دارد.^{۵۴}

۳- در نماز صبح: خواندن سوره هاي: نبأ، غاشيه، قيامت، انسان، توحيد، كفرون، عاديات، مراسلات، تكوير، ترجيح دارد.^{۵۵}

۴- در نماز ظهر: خواندن سوره هايي مانند: أعلى، شمس، غاشيه، مراسلات، تكوير، انفطار و زلزال، توصيه شده است.^{۵۶}

للسدوق، ج ۲ ص ۱۸۲ و ۲۰۵ / الكافي للكليني، ج ۳ ص ۳۱۵ / التهذيب للطوسي، ج ۲ ص ۲۹۰.

(۵۲) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۳۷۴ ح ۸۰۴۱ / الإحتجاج للطبرسي ج ۲ ص ۳۰۱ / وسائل الشيعة، ج ۶ ص ۸۰ ح / الغيبة للطوسي ص.

(۵۳) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۷۶ ح ۸۰۴۶ / ثواب الأعمال ص ۱۵۵.

(۵۴) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۷۰ تا ۳۸۵ ح ۸۰۲۴ تا ۸۰۸۴.

(۵۵) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۶۷ تا ۳۸۰ ح ۸۰۱۹ تا ۸۰۶۶.

(۵۶) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۳۶۷ تا ۳۸۰ ح ۸۰۱۹ تا ۸۰۶۶.

۵- در نماز عصر: خواندن سوره هایمانند: نصر، تکاثر، عادیات و قارعه، بهتر است.^{۵۷}

۶- در نماز مغرب: خواندن سوره هایمانند: نصر، تکاثر، توحید، زلزال، تین، و طور، رجحان دارد.^{۵۸}

۷- در نماز عشاء: خواندن سوره هایمانند: اعلی، شمس، غاشیه،^{۵۹} مرسلات، تکویر،^{۶۰} مزمل،^{۶۱} مستحب است.

۸- اما در نماز عشاء شب جمعه: خواندن سوره های جمعه و منافقون، یا جمعه و اعلی، تفضیل داده شده است.

۹- در نماز صبح روز جمعه: خواندن سوره های جمعه و توحید فضیلت دارد.

۱۰- در نماز ظهر روز جمعه: حتما سوره های جمعه و منافقین خوانده شود، که بسیار تأکید شده است.^{۶۲} [شماره ثبت: (۱۳۱۲) منبع: رساله صلاة جامعة]

(۵۷) جامع أحادیث الشیعة، ج ۵ ص ۳۶۸ ح ۸۰۱۹ و ۸۰۲۰ و ۸۰۶۵ و ۸۰۶۶.

(۵۸) جامع أحادیث الشیعة - ج ۵ ص ۳۶۸ ح ۸۰۱۹ و ۸۰۲۰ و ۸۰۶۶ و ۸۰۸۲.

(۵۹) جامع أحادیث الشیعة - ج ۵ ص ۳۶۷ ح ۸۰۱۹ و ح ۸۰۲۰.

(۶۰) جامع أحادیث الشیعة - ج ۵ ص ۳۸۰ ح ۸۰۶۵.

(۶۱) جامع أحادیث الشیعة - ج ۵ ص ۳۸۴ ح ۸۰۷۹.

(۶۲) جامع أحادیث الشیعة - ج ۵ ص ۳۶۹ ح ۸۰۲۲ / مجمع البیان، ج ۱۰ ص ۲۸۳ / تفسیر

البرهان - ج ۴ ص ۳۳۱ / من لایحضره الفقیه، ج ۱ ص ۴۱۵ / بحار الأنوار - ج ۸۹ ص ۳۵۳ /

العروس ص ۴۹ / فقه الرضا (علیه السلام)، ص ۱۱ / الذکری، ص ۱۸۵.

👉 در نمازهاي واجب در هر ركعت بيش از يك سوره كامله خوانده نمي شود، مگر سوره هاي ضحي و اشراف، و همچنين سوره هاي قريش و فيل، كه با هم خوانده مي شود.^{۶۳}

👉 نکته ديگر در باب قرائت اينكه: هر چند بهتر است كه از حفظ باشد،^{۶۴} ولي مي توان از روي قرآن هم خواند، كه آنرا بر شيعي مرتفعي گذاشته، يا روي دست گرفته و از روي آن تلاوت شود.^{۶۵}

👉 در قرائت نمازهاي مستحبي پس از حمد، لازم نيست كه حتما سوره كامل يا آيات متوالي يا از يك سوره باشد، بلكه به هر مقدار ميسر گردد (ولو متفرقا و يا حتي يك آيه) مي توان از آيات قرآني را تلاوت كرد.

👉 اما قرائت در نمازهاي واجب يوميه اينطور نيست، كه بر حسب تحقيق و تفقه در كلام خازنان وحي ﷺ: يك سوره كامله در تمام نماز، واجب است، نه در هر ركعت،^{۶۶} ولي از اشتها اين مضمون كه: (لا صلاة الا بسورة كاملة) يعني: نماز بدون سوره كامل، نماز نيست، اشتباها اين توهم پيش آمده كه: در هر ركعت سوره كامل لازم است، ولي پرا واضح است كه مراد: اشتراط سوره كامله در ركعت نيست، بلكه دلالت بر اشتراط سوره كامله در مجموع نماز دارد. و از معصومين ﷺ هم بسيار روايت شده كه اين عمل را انجام مي داده اند.

(۶۳) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۴۰۶ ح ۸۱۴۰ تا ح ۸۱۵۱.

(۶۴) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۴۱۹ ح ۸۱۹۰.

(۶۵) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۴۱۹ ح ۸۱۸۹.

(۶۶) أحكام العبودية - ج ۸ مبحث صلاة، ابواب قرائت (مخطوط).

و بهترین گوی همه ما، سیره عملی ایشان می باشد، که بر این معنی دلالت دارد.^{۶۷}

👉 و از بعض احادیث استفاده می شود: سوره ای که در مجموع نماز واجب، کافی است، باید از شش آیه کمتر نباشد، و در هر رکعت از سه آیه کمتر نباشد.^{۶۸}

👉 البته قرائت سوره کامله در هر رکعت مستحب است.^{۶۹}

👉 بنابراین سوره های بزرگ را که چند صفحه است، انسان می تواند دو قسمت نماید، بخشی از آن را بعد از حمد، در یک رکعت بخواند، و بقیه اش را در رکعت دوم بعد از حمد بخواند، که در مجموع دو رکعت یک سوره کامل خوانده باشد.

سؤال: آیا در نماز، بسم الله هر سوره به نیت همان سوره باید خوانده شود؟

جواب: بهتر است که به نیت همان سوره گفته شود، ولی شرط نیست؛ چنانکه در غفلت هم اگر گفته باشد مجزی است. [شماره ثبت: (۱۶) منبع: المسائل الفقهية]

سؤال: در رکعت اول و دوم نماز ظهر روز جمعه، خواندن سوره خاصی واجب می باشد؟

جواب: از جانب مولا (منه السلام)؛ خواندن سوره جمعه پس از حمد در رکعت اول،

(۶۷) جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۳۵۷ تا ص ۳۵۹ ح ۵ تا ح ۱۲.

(۶۸) جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۳۵۸ ح ۷۹۸۵ و ح ۷۹۸۶.

(۶۹) جامع أحادیث الشيعة - ج ۵ ص ۳۵۷ ح ۷۹۸۱ و ۷۹۸۴.

و در رکعت دوّم سوره منافقون؛ تأکید بسیار شده است، و باید مؤمن در مقام التزام باشد، نه تارك يا بی اعتنای به آن. [شماره ثبت: (۱۷۷) منبع: المسائل الفمّیة]

سؤال: آیا قرائت مَلِكِ یوم الدین نیز صحیح و مجزی است؟

جواب: صحیح است، ولی قرائت رایج (مَلِكِ یوم الدین) ترجیح دارد. [شماره ثبت: (۱۰۷۵) منبع: المسائل المغربیة]

سؤال: گفتن "كذلك الله ربّي" بعد از قرائت سوره توحید در نماز واجب است یا مستحب؟ چند مرتبه؟ اگر فراموش شود بعد از قنوت می تواند انجام دهد؟

جواب: در صورت استذکار و عدم وجود مانع از قبیل ضیق وقت و غیر آن، گفتن مضمون فوق الذکر بعد از سوره توحید در نماز و غیر نماز لازم است، و در صورت فراموشی و ورود در جزء بعدی (در نماز) تدارك آن محلی ندارد، و اقل آن يك مرتبه و تکرار آن تا سه مرتبه مستحب است، و تعابیر مختلفه ای در این باره وارد شده است، از قبیل: {كذلك الله ربّي، كذلك الله ربنا، أشهد أنّ الله ربنا كذلك، كذلك الله ربنا وربّ آبائنا الأولین}، که شخص مکلف در انتخاب آن مختار است؛ که یا یکی از آنها و یا نظیر آن را بگوید، هر چند الفاظ صادره از حضرت ولایت، خصوصیت و رجحان آن مسلم است. [شماره ثبت: (۲۷) منبع: المسائل الفمّیة]

سؤال: در نمازهای سه رکعتی و چهار رکعتی که در رکعات سوم و چهارم سوره مبارکه حمد خوانده می شود آیا باید "بسم الله الرحمن الرحيم" را آهسته خواند یا بلند؟ و آیا در نحوه بلند و آهسته خواندن بین امام و مأموم تفاوتی هست یا خیر؟

جواب: از خصوصیت و علامت پیرو مذهب حق؛ اجهار و بلند خواندن "بسم الله الرحمن الرحيم" در نماز مطلقاً می باشد، از مستحبی و واجب؛ و در جمیع رکعات، و بلند خواندن مأموم در جماعت به قدری باشد که آهسته محسوب نشده، و به نحوی که موجب شنواندن به دیگران نشود، و بلند خواندن امام جماعت آنچه را که بلند می خواند بنحوی است که؛ در شرایط عادی اقلأ اهل صف اوّل و افراد محدوده خود را بشنوند، ولی به حدّی که مؤدی به فریاد است نرسد. [شماره ثبت: (۴۳) منبع: المسائل القمّیة]

سؤال: نماز ظهر جمعه بلند خوانده شود یا آهسته؟

جواب: نماز ظهر روز جمعه را بلند بخوانند. [شماره ثبت: (۵۱۸) منبع: المسائل المغربیة]

سؤال: آیا خواندن سوره مبارکه فیل در نمازها به عنوان يك سوره محسوب میشود؟

جواب: در نمازهای واجب در يك رکعت دو سوره نمی شود خواند مگر سوره فیل و قریش که با هم خوانده می شوند، و همچنین است سوره ضحی و انشراح، و حتی الامکان؛ از اکتفای به یکی از این دو پرهیز شود. [شماره ثبت: (۷۶۹) منبع: المسائل الإصفهانیة]

سؤال: آیا در هر کدام از رکعت اول و رکعت دوم نماز برای قرائت يك سوره جداگانه واجب است؟

جواب: در قرائت نمازهای مستحبی پس از حمد؛ لازم نیست که حتماً سوره کامل یا آیات متوالی یا حتی از يك سوره باشد، بلکه به هر مقدار تلاوت آیات قرآنی میسر گردد (ولو متفرقا و یا حتی يك آیه) مجزی است، اما در نمازهای

واجب یومیہ؛ ہر چند مستحب است کہ در ہر رکعت یک سورہ کاملہ بخواند، ولی اگر یک سورہ را در دو رکعت تقسیم کرد اشکالی ندارد؛ البتہ در این صورت نباید سورہ کمتر از شش آیہ داشتہ باشد، و تلاوت سورہ در ہر رکعت کمتر از سہ آیہ نباشد۔ [شمارہ ثبت: (۱۲۳۷) منبع: المسائل الہندیۃ]

ذکر رکوع و سجود

❦ اصل ذکر در رکوع و سجود؛ تسبیح است،^{۶۰} بہ ہر عبارتی کہ باشد۔

❦ و از کلام خازنان وحی ﷺ استفادہ می شود؛ تسبیحاتی را کہ از ایشان وارد شدہ، می توان در ذکر رکوع و سجود بجای تسبیح گفت مثل: سبحان العلیّ العظیم،^{۶۱} سبحان ربّی العلیّ العظیم،^{۶۲} سبحان اللہ العلیّ العظیم،^{۶۳} سبحان ربّی العلیّ الأعظم،^{۶۴} سبحان ربّی العلیّ الکریم،^{۶۵} سبحان ربّی العلیّ الأعلى،^{۶۶} سبحان العلیّ الأعلى،^{۶۷}

(۷۰) جامع أحادیث الشیعة - ج ۵ ص ۴۴۰ ح ۸۲۴۹ و ح ۸۲۵۰۔

(۷۱) بحار الأنوار - ج ۹۴ ص ۲۰۶ ح ۴۔

(۷۲) وسائل الشیعة - ج ۶ ص ۳۰۵ ح ۴ و ص ۳۰۷ ح ۱ و ح ۲۔

(۷۳) بحار الأنوار - ج ۸۶ ص ۲۲۷ ح ۱۰ و ج ۹۰ ص ۱۳۶ ح ۷ و ج ۹۷ ص ۱۵۴ ح ۲۔

(۷۴) وسائل الشیعة - ج ۶ ص ۳۰۵ ح ۴ و ص ۳۰۷ ح ۱ و ح ۲۔

(۷۵) بحار الأنوار - ج ۵۸ ص ۴۱ ح ۱۶۔

(۷۶) بحار الأنوار - ج ۹۷ ص ۲۶۸ ح ۵۰۔

(۷۷) بحار الأنوار، ج ۱۵ ص ۲۸ ح ۱۰ و ج ۵۷ ص ۱۹۹ ح ۹ و ج ۸۶ ص ۸۴ ح ۷ و

سبحان الله العليّ الأعلیٰ،^{۷۸} سبحان ربّي العليّ الأعلیٰ الوهّاب.^{۷۹}

❧ ولي بهتر است که در رکوع "سبحان ربي العظيم و بحمده" و در سجود "سبحان ربي الأعلیٰ و بحمده" بگویند.^{۸۰} و کافی است که کسی بگوید "سبحان ربي الأعلیٰ" یا "سبحان ربي العظيم".^{۸۱} و أقل ذکر در آنها "سبحان الله" است.^{۸۲} البته تهلیل و تکبیر و تحمید بلکه مطلق ذکر خدا در رکوع و سجود نیز جایز است.^{۸۳}

❧ مستحب است "صلوات"^{۸۴} خصوصاً صیغه کامل و مختصرش که از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام، در باب نماز و غیر آن، وارد شده، و فضایل بسیاری هم داشته،^{۸۵} و بدین نحوی باشد:

-
- ص ۲۷۱ ح ۱۷ و ج ۸۷ ص ۶ ح ۱۰ و ج ۹۵ ص ۱۸۰ ح ۲ و ص ۴۱۰ ح ۱۰ و ص ۴۱۳ ح ۵ و ص ۴۱۸ ح ۷ و ج ۹۸ ص ۲۷۹ ح ۱۹ و ص ۳۱۲ ح ۵ و ص ۳۴۱ ح ۱۹.
- (۷۸) بحار الأنوار، ج ۹۱ ص ۸۱ ح ۷.
- (۷۹) بحار الأنوار، ج ۹۷ ص ۲۶۸ ح ۵.
- (۸۰) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۱ ح ۸۲۵۱ و ح ۸۲۵۲.
- (۸۱) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۳ ح ۸۲۵۸.
- (۸۲) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۱ ح ۸۲۵۳ و ص ۴۴۲ ح ۸۲۵۵ و ص ۴۴۳ ح ۸۲۵۹.
- (۸۳) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۵۱ ح ۳۹ تا ح ۴۱.
- (۸۴) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۵۷ ح ۱ و ح ۲ و ح ۴.
- (۸۵) تفسیر امام حسن عسکری (علیه السلام) ص ۹۱ و ص ۱۰۵ و ص ۱۰۸ و ص ۱۱۳ و ص ۲۱۶ و ص ۲۵۴ و ص ۲۵۶ / مستدرک الوسائل، ج ۳ ص ۷۷ ح ۳۰۷۲ / الکافی للکلینی -

{اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ وَآلِهِمَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ}

تعداد ذکر رکوع و سجود سه مرتبه است.^{۸۶} در کلام خازنان وحی عليه السلام آمده است: هر کسی یکی بار از آنها را کم کند ثلث نمازش را از دست داده، و هر کسی دو عدد را کم کند، دو سوم از نمازش را از دست داده، و هر کسی همه اش را ترک کند، همه (فضیلت و اجر) نمازش را از دست داده است.^{۸۷}

البته شخص مریض یا ناتوان، و در هنگام عجله یا تنگی وقت، و ضرورت یا اضطرار، اگر یک دفعه بگوید مانعی ندارد.^{۸۸} و در احادیث؛ سه بار، هفت بار و بیش از آن هم وارد شده،^{۸۹} بلکه هر قدر می خواهد می تواند بگوید، ولی ظاهراً عددش فرد باشد بهتر است.^{۹۰}

و کثرت دعا در رکوع و سجود فضیلت بسیار دارد،^{۹۱} بلکه بر اساس کلام

ج ۳ ص ۳۲۶ ح ۱ / بحار الأنوار، ج ۱۳ ص ۲۷۰ ح ۷ و ج ۱۷ ص ۳۸۳ ح ۵۲ و ج ۲۶ ص ۲۸۹ ح ۴۸ و ج ۶۶ ص ۳۴۵ و ج ۸۲ ص ۲۲۱ ح ۴۲.

(۸۶) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۱ تا ۴۴۳ ح ۸۲۵۱ تا ۸۲۵۷ و ۸۲۵۹ و ۸۲۶۱ و ۸۲۶۲ و ۸۲۶۳ و ۸۲۶۵ و ۸۲۶۶ و ۸۲۶۸ تا ۸۲۷۳.

(۸۷) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۱ ح ۸۲۵۱ و ۸۲۵۲.

(۸۸) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۸ ح ۸۲۷۷ و ۸۲۷۸ و ۸۲۵۳.

(۸۹) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۲ ح ۸۲۵۵ و ۸۲۵۶ تا ۸۲۵۹ و ۸۲۶۴ و ۸۲۷۹ و ۸۲۸۰ و ۸۳۵۱.

(۹۰) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ أبواب ركوع وسجود.

(۹۱) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۴۶ ح ۲۰ و ص ۴۵۶ ح ۲.

خازنان وحی ﷺ: برای شخص نماز گزار، طول دادن نماز به رکوع و سجود طولانی، از طول دادن نماز به تلاوت بیشتر قرآن در قرائت نماز، فضیلتش بیشتر می باشد.^{۹۲}

أدعیه رکوع

❦ در رکوع این دعا را بخواند: * اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ * وَ لَكَ خَشَعْتُ *
* وَ بِكَ آمَنْتُ * وَ لَكَ أَسَلْتُ * وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ * وَ أَنْتَ رَبِّي *
* خَشَعَ لَكَ قَلْبِي * وَ سَمِعِي وَ بَصَرِي * وَ شَعْرِي وَ بَشْرِي *
* وَ لَحْمِي وَ دَمِي * وَ مَخِي وَ عَصَبِي وَ عِظَامِي * وَ مَا أَقَلَّتُهُ قَدَمَايَ *
* غَيْرَ مُسْتَنْكِفٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ وَ لَا مُسْتَحْسِرٍ * اللَّهُ رَبُّ
العَالَمِينَ *^{۹۳} و بعد از آن، تسبیح رکوع را سه بار با ترتیل و ترسل بگوید.^{۹۴}
و پس از آن وارد شده که بگوید: * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
وَ تَرَحَّمْ عَلَى عَجْرِنَا وَ اغْنِنَا بِحَقِّهِمْ *^{۹۵}

(۹۲) جامع أحادیث الشیعة، ج ۵ ص ۴۰۳ ح ۱۱ و ص ۴۳۴ ح ۲۵.

(۹۳) جامع أحادیث الشیعة، ج ۵ ص ۴۲۹ ح ۱.

(۹۴) جامع أحادیث الشیعة، ج ۵ ص ۴۴۶ ح ۸۲۷۰ و ص ۴۴۷ ح ۸۲۷۳ و ۸۲۷۴ و ص ۴۵۳.

(۹۵) کتب حدیث مبحث صلاة أبواب رکوع و سجود.

بعد از رکوع

❖ در میان بسیاری از عامه مردم دیده می شود که: پس از رکوع فوراً می روند به سجده، بلکه حتی در نماز جماعت؛ هنوز امام جماعت به سجده نرفته، آنها زودتر به سجده رفته اند، که این کار درستی نبوده، بلکه مستحب است؛ نمازگزار بعد از رکوع بایستد، و کمی صبر کند، و ادعیه مربوطه را بخواند.

❖ از دعاهایی که بعد از رکوع خوانده می شود، چند نمونه را نقل می کنیم:

❖ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ *^{۹۶}

❖ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ * اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ

الْحَمْدُ *^{۹۷}

❖ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * اَهْلِ الْجُودِ وَالْجَبْرُوتِ *

وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْعِزَّةِ * وَالْجَلَالِ وَالْقُدْرَةِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ اُمِرْتُ * اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ مِلاً

سَمَاوَاتِكَ * وَ مِلاً اَرْضِكَ * وَ مِلاً مَا بَيْنَهُمَا * وَمِلاً مَا شِئْتَ

مِنْ شَيْءٍ بَعْدَهُ *^{۹۸}

(۹۶) وسائل الشيعة، ج ۶ ص ۳۲۲.

(۹۷) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۲۹.

(۹۸) جامع أحاديث الشيعة، ج ۵ ص ۴۲۹.

للهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * أَهْلَ الْمَجْدِ وَ الثَّنَاءِ * اللَّهُمَّ لَا
مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ * وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ * وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجِدِّ
مِنْكَ الْجِدُّ *^{٩٩}

أدعية سجود

❖ در سجود هم دعاهاي بسياري وارد شده،^{١٠٠} که چند نمونه را نقل مي کنيم،
و از آنچه ذکر مي شود، هر کس به هر مقداري که حالش اقتضاي کند بخواند:

للهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ * وَ بِكَ آمَنْتُ * وَ لَكَ أَسَلْتُ *
وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ * أَنْتَ رَبِّي * سَجَدَ لَكَ سَوَادِي وَ بِيَاضِي وَ
خِيَالِي * وَ سَمْعِي وَ بَصْرِي * وَ شَعْرِي وَ عَصْبِي * وَ مُخِّي
وَ عِظَامِي * سَجَدَ وَجْهِي الْبَالِي الْفَانِي * لِلَّذِي خَلَقَهُ وَ صَوَّرَهُ *
وَ شَقَّ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ * تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ *^{١٠١}
يَا مَنْ عَلَا فَلَا شَيْءَ فَوْقَهُ * وَ يَا مَنْ دَنَى فَلَا شَيْءَ دُونَهُ *
إِغْفِرْ لِي وَ لِأَصْحَابِي *^{١٠٢}

(٩٩) جامع أحاديث الشيعة - ج ٥ ص ٤٢٩.

(١٠٠) كتب حديث مبحث صلاة أبواب ركوع وسجود.

(١٠١) جامع أحاديث الشيعة - ج ٥ ص ٤٤٤ ح ١٦.

(١٠٢) جامع أحاديث الشيعة - ج ٥ ص ٤٥٠ ح ٣٧.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ * أَنْ تَبْتَلِيَنِي بِبَلِيَّةٍ * تَدْعُونِي ضُرُورَتُهَا *
 إِلَى أَنْ أَتَعَرَّضَ لِمَعْصِيَةٍ مِنْ مَعَاصِيكَ * وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ تَبْتَلِيَنِي
 بِبَلِيَّةٍ * تَدْعُونِي ضُرُورَتُهَا لِي * عَلَى أَنْ أَتَعَوَّثَ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ *
 اللَّهُمَّ وَ لَا تَجْعَلْ (بِي) لِي حَاجَةً * إِلَى أَحَدٍ مِنْ شِرَارِ خَلْقِكَ *
 وَ لِأَعْمَاهُمْ * وَ إِن جَعَلْتَ (بِي) لِي حَاجَةً إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ *
 فَاجْعَلْهَا إِلَى أَحْسَنِهِمْ وَجْهًا وَ خَلْقًا وَ خُلُقًا * وَ أَطْيَبِهِمْ
 وَ أَسْخَاهُمْ بِهَا نَفْسًا * وَ أَطْلِقِهِمْ بِهَا لِسَانًا * وَ أَسْمَحِهِمْ لَهَا
 كَفًّا * وَ أَقْلِهِمْ بِهَا عَلَيَّ إِمْتِنَانًا *^{١٣}

اللَّهُمَّ إِنَّ ظَنَّ النَّاسِ بِي حَسَنٌ * فَاعْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ *
 وَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ * وَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ *
 يَا ثِقَتِي وَ رَجَائِي * فِي شِدَّتِي وَ رَخَائِي * صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
 مُحَمَّدٍ * وَ الطُّفِّ بِي فِي جَمِيعِ أَحْوَالِي * فَإِنَّكَ تَلْطُفُ لِمَنْ تَشَاءُ *
 وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ * وَ أَهْلِ
 بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ * وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا *^{١٤}

(١٠٣) جامع أحاديث الشيعة - ج ٥ ص ٤٤٩ ح ٣٣.

(١٠٥) جامع أحاديث الشيعة - ج ٥ ص ٤٥٠ ح ٣٦.

لَكَ الْحَمْدُ إِنْ أَطَعْتُكَ * وَلَا حُجَّةَ لِي إِنْ عَصَيْتُكَ * وَلَا
صُنْعَ لِي وَلَا لِعِغْرِي فِي إِحْسَانِكَ * وَلَا عُذْرَ لِي إِنْ أَسَأْتُ * مَا
أَصَابَنِي مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنْكَ * يَا كَرِيمَ إِغْفِرْ لِي وَ لِمَنْ فِي مَشَارِقِ
الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا * مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ *^{١٥}

از حضرت امام باقر عليه السلام روایت شده؛ که در سجده اینطور دعای کردند:

در سجده اول: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) *
إِلَّا بَدَّلْتَ سَيِّئَاتِي حَسَنَاتٍ * وَ حَاسَبْتَنِي حِسَابًا يَسِيرًا *
و در سجده دوم: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ)
* إِلَّا كَفَيْتَنِي مَوْؤَنَةَ الدُّنْيَا * وَ كُلَّ هَوْلٍ دُونَ الْجَنَّةِ *

و در سجده سوم که در رکعت دوم است: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ * لَمَّا غَفَرْتَ لِي الْكَثِيرَ مِنَ الذُّنُوبِ
وَ الْقَلِيلِ * وَ قَبِلْتَ مِنِّي عَمَلِيَ الْيَسِيرَ *

و در سجده چهارم که در رکعت دوم است: أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ * لَمَّا أَدْخَلْتَنِي الْجَنَّةَ * وَ جَعَلْتَنِي مِنْ

سُكَّانِهَا * وَ لَمَّا جَنَّبْتَنِي مِنْ سَفَعَاتِ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ * وَ صَلَّى اللَّهُ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ * ١٠٦

بین دو سجده

❖ و بین هر دو سجده استغفار و همچنین این دعا وارد شده است:

اللَّهُمَّ اعْفُ عَنِّي وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ اجْبُرْنِي وَ اجِرْنِي
وَ اهْدِنِي وَ عَافِنِي وَ اعْفُ عَنِّي * إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ
فَقِيرٌ * ١٠٧

سجده

سؤال: سجده واجب قرآنی در مورد کدام يك از آیات شریفه است؟ خواندن همه آیه باعث وجوب سجده است یا ولو به مقدار يك کلمه نیز این حکم را دارد؟ سجده آن چند مرتبه و ذکر سجده چه باید باشد؟

جواب: مورد سجده واجب قرآنی همان آیات ذکر سجدهات در سوره های : علق فصلت سجده نجم، می باشد، که این سوره ها در نماز واجب هم خوانده نشده و معروف به عزائم اربعه هستند، هر چند در جمیع آیات قرآنی که ذکر سجده

(١٠٦) جامع أحاديث الشيعة - ج ٥ ص ٤٤٩ ح ٣٥.

(١٠٧) جامع أحاديث الشيعة - ج ٥ ص ٤٥٢ ح ٤٢ و ص ٥٣٠ ح ١/وسائل الشيعة - ج ٥

ص ٤٦١ ح ٣.

آمده؛ سیره معصومین عليهم السلام سجده بوده است. و خوب است سجده دو بار باشد، هر چند یکبار مجزی است، و ذکر آن مانند ذکر سجده نماز {سبحان ربی الأعلیٰ و بحمده}، یا { لا إله إلا الله حقاً حقاً، لا إله إلا الله إيماناً و تصدیقاً لا إله إلا الله عبودیة و رقاً، سجدت لك يا ربّ تعبداً و رقاً، لا مستنكفاً و لا مستكبراً عن عبادتك و لا مستعظماً، بل أنا عبد ذلیل خائف مستجیر } و مضامین معادل آن نیز کفایت می کند. [شماره ثبت: (۸۲۸) منبع: المسائل القمیة]

سؤال: آیا سجده های غیر رکن نماز؛ مانند تلاوت یا شکر؛ یکبار بوده یا دو بار می باشد؟

جواب: اصل در باب سجده دو مرتبه است، چه در نماز (اعم از واجب یا مستحب)،^۸ و چه در غیر آن، و لذا در مقام تلاوت قرآن یا شکر،^۹ و یا بین اذان اقامه؛ اولی انجام سجده دو مرتبه است، هر چند یکبار هم مجزی است. [شماره ثبت = (۶۰۱) منبع: رساله صلاة جامعة]

(۱۰۸) ابواب سجود از مبحث صلاة در کتب فقه وحدیث.

(۱۰۹) بحار الأنوار - ج ۴۹ ص ۹۳ و ج ۵۰ ص ۵۷ ح ۱۷ و ج ۳ ص ۱۰۰ ح ۸ و ص ۲۱۶

متن قنوت

👉 از حضرت امام صادق عليه السلام می پرسند: چه بگوییم در قنوت؟ حضرت می فرمایند: هر چه خدا به زبانتان جاری کند، کلام معین و مشخصی ندارد. ۱۱

سؤال: در قنوت نمازها چه دعاهایی بهتر است خوانده شود؟

جواب: مضامین بسیاری برای مناجات و سخن گفتن با حضرت دوست یعنی؛ الله (جل شأنه)، در کلام مقدس (وحي و خازنان وحي عليه السلام) وارد شده است، و از جمله آنها: لعن صنمي قریش (دوبت بزرگ لات و عزی) است، و حضرت امیرالمؤمنین عليه السلام بطور مرتب در قنوت نمازهایشان؛ لعن به بتها و طاغوتها را داشته اند، و درباره این متن می فرموده اند: که هر کس به انجام این لعن موفق شود، مانند کسی است که در کنار پیغمبر صلی الله علیه و آله، در جنگ بدر و احد شرکت کرده، و موفق به یاری ایشان در تیر اندازی هزار هزار تیر (یعنی یک میلیون)، بر علیه دشمنان حضرتش شده باشد.

👉 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ * اللَّهُمَّ الْعَنْ صَنْمِي قُرَيْشٍ *
وَجِبْتِيهَا وَ طَاغُوتِيهَا * وَ إِفْكِيهَا وَ ابْنَتِيهِمَا * الَّذِينَ خَالَفَا
أَمْرَكَ * وَ أَنْكَرَا وَحْيِكَ * وَ جَحَدَا إِنْعَامَكَ * وَ عَصَيَا
رِسُوكَ * وَ قَلَبَا دِينَكَ * وَ حَرَفَا كِتَابَكَ * وَ عَطَّلَا أَحْكَامَكَ

ح ۱ و ۲۲۶ ح ۱۱ و ص ۸۹ ح ۱۴ و ج ۸۴ ص ۸۷ ح ۳ و ص ۲۳۱ ح ۴۴.

(۱۱۰) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۵۶۲ ح ۱.

* وَ أَبْطَلَا فَرَائِضَكَ * وَ أَلْحَدَا فِي آيَاتِكَ * وَ عَادِيَا أَوْلِيَاءَكَ *
 وَ وَالِيَا أَعْدَائِكَ * وَ خَرَّبَا بِلَادَكَ * وَ أَفْسَدَا عِبَادَكَ * اللَّهُمَّ
 الْعَنهُمَا وَ أَنْصَارَهُمَا * وَ أَتْبَاعَهُمَا * وَ أَوْلِيَاءَهُمَا وَ أَشْيَاعَهُمَا
 وَ مُحْبِّبَهُمَا * فَقَدْ أَخْرَبَا بَيْتَ النَّبُوَّةِ * وَ رَدَمَا بَابَهُ * وَ نَقَضَا
 سَقْفَهُ * وَ أَلْحَقَا سَمَائَهُ بِأَرْضِهِ * وَ عَلَايَهُ بِسَافِلِهِ * وَ ظَاهِرَهُ
 بِبَاطِنِهِ * وَ اسْتَأْصَلَا أَهْلَهُ * وَ أَبَادَا أَنْصَارَهُ * وَ قَتَلَا أَطْفَالَهُ *
 وَ أَخْلَيَا مِنْبَرَهُ مِنْ وَصِيِّهِ وَ وَارِثِهِ (وَ وَارِثِ عِلْمِهِ) * وَ جَحَدَا
 نُبُوَّتَهُ (وَ جَحَدَا إِمَامَتَهُ) * وَ أَشْرَكَ بِرَبِّهِمَا * فَعَظَّمْ ذَنْبَهُمَا *
 وَ خَلِّدْهُمَا فِي سَقَرٍ * وَ مَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ * لَا تُبْقِي وَ لَا تَدْرُ
 اللَّهُمَّ الْعَنهُمَا * بَعْدِدِ كُلِّ مُنْكَرٍ أَتَوْهُ * وَ حَقِّ أَخْفَوُهُ * وَ مِنْبَرٍ
 عَلَوُهُ * وَ مُنَافِقٍ وَلَّوُهُ * وَ مُؤْمِنٍ أَرْجَوُهُ * وَ وَلِيٍّ آذَوُهُ * وَ طَرِيدٍ
 أَوَّوُهُ * وَ صَادِقٍ طَرَدُوهُ * وَ كَافِرٍ نَاصَرُوهُ * وَ إِمَامٍ قَهَرُوهُ *
 وَ فَرِضٍ غَيَّرُوهُ * وَ أَثَرٍ أَنْكَرُوهُ * وَ شَرٍّ أَضْمَرُوهُ * وَ دَمٍ أَرَاقُوهُ
 * وَ خَبَرٍ بَدَّلُوهُ * وَ حُكْمٍ قَلَّبُوهُ * وَ كُفْرٍ أَبَدَعُوهُ * وَ كِذْبٍ
 دَلَّسُوهُ * وَ إِرْثٍ غَصَبُوهُ * وَ فَيْعٍ إِفْتَطَعُوهُ * وَ سُحْتٍ أَكَلُوهُ *
 وَ حُمْسٍ اسْتَحَلُّوهُ * وَ بَاطِلٍ أَسَّسُوهُ * وَ جَوْرٍ بَسَطُوهُ * وَ ظُلْمٍ

نَشْرُوهُ * وَوَعْدِ أَخْلَفُوهُ * وَعَهْدِ نَقَضُوهُ * وَحَلَالِ حَرَمُوهُ *
 وَحَرَامِ حَلَلُوهُ * وَنِفَاقِ أَسْرُوهُ * وَغَدْرِ أَضْمَرُوهُ * وَبَطْنِ
 فَتَقُوهُ * وَضَلْعِ كَسَرُوهُ * وَجَنِينِ أَسْقَطُوهُ * وَصَكِّ مَزَقُوهُ *
 وَشَمْلِ بَدَدُوهُ * وَذَلِيلِ أَعَزَّوهُ * وَعَزِيزِ أَذَلَّوهُ * وَحَقِّ مَنَعُوهُ *
 * وَإِمَامِ خَالَفُوهُ * اللَّهُمَّ الْعَنُهَا بِكُلِّ آيَةٍ حَرَّفُوهَا * وَفَرِيضَةٍ
 تَرَكَوَهَا * وَسُنَّةٍ غَيَّرُوَهَا * وَأَحْكَامٍ عَطَلُوَهَا * وَرُسُومٍ مَنَعُوَهَا *
 * وَأَرْحَامٍ قَطَعُوَهَا * وَشَهَادَةٍ كَتَمُوَهَا * وَوَصِيَّةٍ ضَيَّعُوَهَا *
 وَأَيْمَانٍ (وَبَيْعَةٍ) نَكَثُوَهَا * وَدَعْوَى أَبْطَلُوَهَا * وَبَيِّنَةٍ
 أَنْكَرُوَهَا * وَحِيلَةٍ أَحَدَثُوَهَا * وَخِيَانَةٍ أَوْرَدُوَهَا * وَعَقَبَةٍ
 ارْتَقُوَهَا * وَدَبَابٍ دَحَرَجُوَهَا * وَأَزْيَافٍ لَزَمُوَهَا * وَأَمَانَاتٍ
 خَانُوَهَا * اللَّهُمَّ الْعَنُهَا فِي مَكْنُونِ السِّرِّ وَظَاهِرِ الْعَلَانِيَةِ *
 لَعْنَا كَثِيرًا * دَائِبًا أَبَدًا * دَائِمًا سَرْمَدًا * لَا انْقِطَاعَ لِأَمَدِهِ *
 وَلَا نَفَادَ لِعَدَدِهِ * لَعْنَا يَغْدُو أَوْلَهُ * وَلَا يَرُوحُ آخِرُهُ * لَهُمْ
 وَلِأَعْوَانِهِمْ وَأَنْصَارِهِمْ * وَمُحِبِّيهِمْ وَمُؤَالِيهِمْ * وَالْمُسْلِمِينَ
 لَهُمْ * وَالْمَائِلِينَ إِلَيْهِمْ * وَالنَّاهِضِينَ بِأَجْنِحَتِهِمْ * وَالْمُقْتَدِينَ
 بِكَلَامِهِمْ * وَالْمُصَدِّقِينَ بِأَحْكَامِهِمْ *

سپس چهار مرتبه بگوید: * اللَّهُمَّ عَذِّبْهُمْ عَذَابًا * يَسْتَعِثُّ مِنْهُ
أَهْلُ النَّارِ * سپس بگوید: * آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ * 111

البته دعاهای دیگری نیز در کلام مقدس (وحي و خازنان وحي) ﷺ وارد شده است، که برای اطلاع از تفصیل آن باید به کتابهای مربوطه مراجعه شود. و خوب است هر کسی به حسب حال و شرایط خودش قسمتهایی را انتخاب، و در قنوت نماز؛ خدای را به آنها بخواند. و گذشته از ثنای الهی و صلوات بر حضرات انبیاء و اوصیای الهی ﷺ؛ برای همه جهات و مراتب وجودی خود، از جمله: دعا برای غفران گناهان، حفظ و عصمت نفس از مکاید شیطان، زیادت علم و یقین، و نیز برای نیل به کمال معرفت و محبت حق و وصول به حقیقت، و خدمت مسیر مولا ﷺ؛ و تعجیل ظهور حضرت صاحب الأمر ﷺ، و توفیق تبعیت و تسلیم حضرتش، و خدمت و بندگی و زیارت ایشان، دعا کند. و البته دعا برای سلامتی و تعجیل فرج و حوایج حضرتش را بر دعاهای دیگر مقدم بدارد. [شماره ثبت: (۱۳۱۰) منبع: رساله صلاة جامعة]

رکعت سوم و چهارم

در مورد آنچه در قیام رکعت سوم و چهارم باید خوانده شود، دو دسته روایات وجود دارد، که مفاد يك دسته؛ خواندن تسبیحات اربعه و مفاد دسته دیگر؛ خواندن سوره مبارکه حمد است، ولی چون از ناحیه مقدسه (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در مورد اینکه چه باید کرد و به کدامیک از این دو قسم باید عمل

(۱۱۱) بحار الأنوار - ج ۸۲ ص ۲۶۰ ح ۵.

شود، صریحا و تفصیلا سؤال شده و از حضرتشان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) جواب چنین رسیده است که: سوره حمد بخوانید،^{۱۱۲} لذا واجب و متعین است خواندن سوره حمد و جایی برای مخیر بودن شخص نمازگذار بین این دو و یا ترجیح تسبیحات بر سوره حمد نمی باشد.

اذکار تشهد و اختتام نماز

اما اذکار اختتام و پایان نماز، که به تشهد و سلام معروف است؛ در کلام خازنان وحی عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وارد است که: تشهد آنچنان عبارت محدود و معینی ندارد، که اگر همان را نگویند اشکال داشته باشد، و اینطور نیست که چیز دیگری (غیر از آنچه در افواه عامه متداول است) نشود گفت،^{۱۱۳} و نیز در کلام شریف وارد است که: اگر این طور بود و عبارت مشخصی داشت، مردم در زحمت و هلاکت می افتادند.^{۱۱۴}

اما از کلام خازنان وحی عَلَيْهِمُ السَّلَامُ استفاده می شود که: این قسمت (اختتام) نماز پنج جزء دارد: ۱- تسمیه و تحمید، ۲- شهادت به حقایق و عقاید حقه، ۳- تحیت، ۴- صلوات، ۵- تسلیم.

لذا بهترین جملاتی را که انسان یاد داشته باشد در باب؛ تسمیه و حمد و ثنای الهی، و اقرار و شهادت به عقاید حقه و تحیت حق، و صلوات و سلام بر پیغمبر و آل معصومین و انبیاء و مرسلین و اوصیاء و اولیاء و ملائکه مقربین عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

(۱۱۲) جامع احادیث الشیعة ج ۵ ص ۴۲۳ ح ۸۲۰۶ / احتجاج طبرسی ج ۲ ص ۳۰۶.

(۱۱۳) جامع احادیث الشیعة - ج ۵ ص ۵۸۸ ح ۴.

(۱۱۴) جامع احادیث الشیعة - ج ۵ ص ۵۹۶ ح ۲۸.

و عباد صالحين، و آن را بگويد، مانعي نداشته و كافي است.

البته بدیهي است كه آنچه از لسان معصوم عليه السلام صادر شده افضل است. بعد از ادای این بخش (اختتام)، نماز تمام می شود.

در اینجا يك اختتام مفصل و يك اختتام مختصر را، كه شامل اجزاء پنج گانه باشد، با ملاحظه عقاید حقه و آنچه در مضامین كلام خازنان وحی عليهم السلام،^{۱۰} و سیره عملي حضرات معصومین عليهم السلام وارد گردیده است؛ ذكر می كنیم:

إختتام مفصل

تسمیه و تحمید

* بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ * وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ * وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ * وَ خَيْرُ
الْأَسْمَاءِ لِلَّهِ * وَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى كُلُّهَا لِلَّهِ *

شهادت به عقائد حقه

* وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ حْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ * وَ أَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ (مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ) * أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ
الْحَقِّ (بِالْحَقِّ) * بَشِيرًا وَ نَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ * وَ أَشْهَدُ أَنَّ
عَلِيًّا وَ لِيُّهُ وَ وَصِيَّ رَسُولِهِ * وَ أَنَّهُ وَ أَوْلَادُهُ الْمَعْصُومِينَ حُجَجٌ

(۱۱۵) جامع أحاديث الشيعة - ج ۵ ص ۵۸۷ تا ص ۵۹۳ أحاديث أبواب تشهد.

اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ * وَأَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ هُوَ الْقَائِمُ بِأَمْرِهِ *
 وَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ رَبِّي نِعَمَ الرَّبِّ * وَأَنَّ مُحَمَّدًا نِعَمَ الرَّسُولِ * وَأَنَّ
 عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ نِعَمَ الْمَوْلَى * وَأَنَّ عَلِيًّا وَأَوْلَادَهُ الْمَعْصُومِينَ
 نِعَمَ الْأَيْمَةِ * وَأَشْهَدُ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ * وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ * وَأَنَّ
 الْمَوْتَ حَقٌّ * وَالْبَعْثَ حَقٌّ * وَالسَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا *
 وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ *

تَحِيَّاتٌ

* التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ * وَالصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ الطَّاهِرَاتُ * الزَّكَايَاتُ
 النَّامِيَّاتُ * الْحَسَنَاتُ الْغَادِيَّاتُ الرَّائِحَاتُ * النَّامَاتُ السَّابِغَاتُ *
 النَّاعِمَاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّالِحَاتُ لِلَّهِ * مَا طَابَ وَرَزَى * وَظَهَرَ
 وَنَمَى * وَخُلِصَ وَصَفَى فَلِلَّهِ * وَمَا خُبْتُ فَلِغَيْرِ اللَّهِ *

صَلَوَاتٌ

* اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَآلِهِمَا الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ *
 وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ * وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ *
 وَسَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ * وَتَرَحَّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ *
 وَتَحَنَّنْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ * أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ

وَ سَلَّمَتْ * وَ تَرَحَّمَتْ وَ تَحَنَّنَتْ * عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ
 إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ الْأَنْوَرِ * وَ عَلَى حَبْلِكَ
 الْأَطْوَلِ * وَ عَلَى عُرْوَتِكَ الْوُثْقَى * وَ عَلَى وَجْهِكَ الْأَكْرَمِ *
 وَ عَلَى جَنْبِكَ الْأَوْجَبِ * وَ عَلَى بَابِكَ الْأَذْنَى * وَ عَلَى سَبِيلِ
 (سِلْكِ) الصِّرَاطِ * وَ عَلَى آيَتِكَ الْكُبْرَى * وَ النَّبَأِ الْعَظِيمِ *
 وَ مَنْ هُوَ فِي أُمَّ الْكِتَابِ لَدَى اللَّهِ عَالِمٌ حَكِيمٌ * عَلِيٌّ بِنِ أَبِي
 طَالِبٍ * أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ * وَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ * وَ وَصِيِّ خَاتَمِ
 النَّبِيِّينَ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْهَادِينَ الْمَهْدِيِّينَ * الرَّاشِدِينَ
 الْفَاضِلِينَ * الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ * الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ * اللَّهُمَّ صَلِّ
 عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى * وَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى * وَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ *
 وَ الْحَسَنَ الْمُجْتَبَى * وَ الْحُسَيْنَ الشَّهِيدَ * وَ الْأئِمَّةَ الرَّاشِدِينَ
 مِنْ آلِ طَاهَا وَ يَاسِينَ * عَلِيٍّ بِنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ *
 وَ مُحَمَّدِ بِنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ * وَ جَعْفَرِ بِنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ * وَ مُوسَى
 بِنِ جَعْفَرِ الْكَاطِمِ * وَ عَلِيٍّ بِنِ مُوسَى الرَّضَا * وَ مُحَمَّدِ بِنِ عَلِيٍّ
 الْجَوَادِ * وَ عَلِيٍّ بِنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِيَّ * وَ الْحَسَنَ بِنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيَّ
 * وَ الْخَلْفَ الْحُجَّةَ * صَاحِبِ الْعَصْرِ وَ الزَّمَانِ * مُحَمَّدِ بِنِ

الْحَسَنِ الْمَهْدِيِّ * صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
الرُّوحِ * أَعْظَمِ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ * وَعَلَى جِبْرَائِيلَ
وَمِيكَائِيلَ * وَإِسْرَافِيلَ وَعِزْرَائِيلَ * وَعَلَى مَلَائِكَتِكَ
الْمُقَرَّبِينَ * وَأَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ * وَرُسُلِكَ أَجْمَعِينَ *
وَأَوْصِيَائِهِمُ الْمُكْرَمِينَ * مِنْ أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ *
وَأَهْلِ طَاعَتِكَ أَكْتَعِينَ * وَاحْضُضْ مُحَمَّدًا وَعَلِيًّا * وَالْهُمَا
الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ * بِأَفْضَلِ الصَّلَاةِ وَالتَّسْلِيمِ *

تسليم (سلام)

* اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ وَ لَكَ السَّلَامُ * (وَإِلَيْكَ
السَّلَامُ) وَإِلَيْكَ يَعُودُ السَّلَامُ * وَ دَارُكَ دَارُ السَّلَامِ * رَبَّنَا حِينَا
بِالسَّلَامِ * السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ *
السَّلَامُ عَلَيْكَ (أَيُّهَا الْعَلِيُّ) أَيُّهَا الْوَصِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ *
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْأَيُّمَّةُ الْهُدَاةُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ *
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحُجَّةُ الْمُنْتَظَرُ * صَاحِبَ الْأَمْرِ وَالْعَصْرِ
وَالزَّمَانِ * السَّلَامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيََاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ * وَأَوْصِيَائِهِ
وَأَوْلِيَائِهِ * وَمَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ * السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ

اللَّهُ الصَّالِحِينَ * السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ *

إختتام مختصر

👉 در صورت عدم توفیق یا کمی فرصت برای خواندن اختتام مفصل، از خواندن این مقدار (حتی الإمكان) غفلت نشود:

* بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ * أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ * وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ * وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّهُ وَوَصِيُّ رَسُولِهِ * وَأَنَّهُ وَأَوْلَادُهُ الْمَعْصُومِينَ حُجَجُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ * وَأَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ هُوَ الْقَائِمُ بِأَمْرِهِ * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَآلِهِمَا الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ * اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ وَلَكَ السَّلَامُ * وَإِلَيْكَ السَّلَامُ * السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ * السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ * السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْأَيُّمَّةُ الْهُدَاهُ الْمَهْدِيُّونَ * السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحُجَّةُ الْمُنْتَظَرُ * صَاحِبَ الْأَمْرِ وَالزَّمَانِ * السَّلَامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ * وَأَوْصِيَائِهِ وَأَوْلِيَائِهِ * وَمَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ * السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ * السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ *

اختتام اضطراری

👉 اگر شخصی در اضطرار یا بیماری یا فوت وقت و احتمال قضای نماز قرار گرفته که برایش به مقدار مختصر فوق نیز میسر نبوده و یا اگر دو جمله کمتر و کوتاهتر بگوید مثلاً نمازش قضا نمی‌شود، یا می‌خواهد نافله بخواند؛ در این موارد اکتفای به کمتر از این نیز اشکالی ندارد مانند:

* بِسْمِ اللّٰهِ * الْحَمْدُ لِلّٰهِ * السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ
وَ بَرَكَاتُهُ * السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَىٰ عِبَادِ اللّٰهِ الصَّالِحِينَ * السَّلَامُ
عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ *

متن نماز آیات

سؤال: برای نماز آیات اذان و اقامه لازم است؟

جواب: اذان و اقامه ندارد؛ و تنها برای برپاشدن آن به جماعت؛ ندای دهند که:

الصلاة الصلاة. [شماره ثبت: (۷۰۲) منبع: المسائل الاصفهانية]

سؤال: نماز آیات را می‌توان به جماعت خواند؟ در هنگام قرائت حمدها و سوره

ها، وظیفه مأموم چیست؟ در سایر بخش‌های دیگر نماز چطور؟

جواب: بله می‌توان آنرا به جماعت خواند و در این صورت مانند جماعت در

سایر فرائض عمل می‌کند. [شماره ثبت: (۷۰۲) منبع: المسائل الاصفهانية]

سؤال: اگر مدت خسوف یا کسوف طولانی باشد انسان غیر از نماز به چه امور

دیگری باید و یا بهتر است اشتغال داشته باشد؟

جواب: افضل تطویل نماز به تلاوت سوره های طولانی و یادآور قیامت و نیز

قنوتهایی با مناجات و ادعیه مفصله می باشد. [شماره ثبت: (۷۰۴) منبع: المسائل الاصفهانیة]

سؤال: اگر ممکن است لطفا کیفیت نماز آیات را با توصیف تفصیلی اجزای آن بیان فرمایید.

جواب: نماز آیات دو رکعت است در هر رکعت آن پنج قرائت و پنج رکوع و دو

سجده می باشد، و بین هر دو رکوعی يك قنوت وارد است، و تفصیل شرح

اجزای آن چنین است: ابتدا يك تکبیر می گوید و وارد نماز می شود، برای

قرائت می تواند يك سوره را در هر رکعت پنج قسمت نماید؛ (که در این صورت

یکبار سوره حمد را در اول قرائت هر رکعت می خواند و پس از آن سوره مورد

نظر را پنج قسمت می نماید) و بعد از هر قسمتی رکوع می کند، و می تواند برای

هر قرائت يك سوره جداگانه بخواند (که در این صورت در هر قرائت سوره حمد

را ابتدا خوانده و سپس سوره مورد نظر را بخواند) و بعد از این رکوع نماید، و

بعد از هر دو رکوع يك قنوت می خواند (یعنی رکوع دوم و چهارم در رکعت اول

و رکوع ششم و هشتم و دهم در رکعت دوم)، و تنها پس از اتمام قرائت و رکوع

پنجم و نیز دهم سمع الله لمن حمده می گوید؛ و در غیر اینها نمی گوید، و پس از

این به سجده می رود و پس از سجده اول کمی می نشیند به ذکر و دعا و سپس

سجده دوم و پس از آن بلند می شود برای رکعت دیگر سپس تشهد و سلام نماز

را می دهد، و پس از نماز سجده ای بجای می آورد. [شماره ثبت: (۱۲۳۵) منبع: المسائل

الرازیة]

سؤال: در سیره معصومین علیهم السلام و کلام خازنان وحی علیهم السلام چه دعاها و اذکار و سوره هایی در مورد نماز آیات وارد شده است؟

جواب: در باره سوره های قرائت نماز آیات: بطور کلی سوره هایی که یاد کننده قیامت و بروز خشم الهی با نشانه های آسمانی و زمینی است؛ و سوره هایی چون کهف حجر حج انبیاء روم یاسین شمس تکویر انفطار زلزال قیامه مرسلات، و در قنوت های نماز آیات: بطور کلی پناه بردن به حق تعالی از قهر و غضب الهی و استغفار و طلب عفو و رحمت از او؛ و مضامینی مانند این دعا:

* اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ * اللَّهُمَّ لَا تَعْذِبْنَا بِعَذَابِكَ
* وَلَا تَسْخِطْ بِسَخَطِكَ عَلَيْنَا * وَلَا تَهْلِكْنَا بِغَضَبِكَ * وَلَا
تَأْخِذْنَا بِمَا فَعَلَ السَّفَهَاءُ مِنَّا * وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا * وَ
اصْرِفْ عَنَّا * الْبَلَاءَ يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ *

👉 و تنها پس از رکوع پنجم و دهم که به سجده می خواهد برود: **سمع الله لمن حمده، بگوید،**

👉 و پس از نماز در سجده بگوید: * **يا من يمسك السماوات والأرض أن تزولا * ولئن زالتا إن أمسكهما من أحد من بعده * إنه كان حليما غفورا * و عمده فضیلت و سنت در این نماز طولانی کردن آن به تلاوت و قنوت و رکوع و سجود است. [شماره ثبت: (۱۲۲۶) منبع: المسائل**

[الرازية]

سؤال: در باره نماز آیات شنیده ایم که توصیه به طولانی برگزار شدن آنست؛ آیا چه مقدار و چگونه باید باشد؟

جواب: به قدر طول کشیدن کسوف یا خسوف؛ و در سیره معصومین علیهم السلام وارد شده است که آنقدر طولانی می نمودند که عرق از سرپای مأمومین جاری بود و بسیاری از حال می رفتند، و خوبست که در هر یک از قرائت‌های دهگانه نماز آیات سوره طولانی و جداگانه ای بخوانند، و رکوع و سجودها را به همان نحو طولانی کنند، و با توجه به اینکه نماز آیات فریضه است و نوعاً در سال یکی دو بار پیش می آید؛ لذا برای مؤمنین متعبدی که در اوقات مختلف هفته و ماههای سال اعمال بسیار طولانی مستحی را بجای می آورند شایسته نیست که این فریضه مهم را به اختصار بگذارند، البته در شرایط اضطرار و عذر؛ انجام آن به قدر میسور مجزی است. [شماره ثبت: (۱۲۳۷) منع: المسائل الراضیه]

سؤال: اگر بخواهم طبق توصیه دینی در وقت کسوف یا خسوف تمام مدت آنرا به نماز آیات بگذرانم چطور تنظیم کنم؟ چه مقدار قرائت چه مقدار رکوع و چه مقدار قنوت و سجود را طول بدهم؟

جواب: نماز آیات دو رکعت است در هر رکعت آن پنج قرائت و پنج رکوع و دو سجده می باشد، و بین هر دو رکوعی قنوت وارد است، که مجموعاً از ده قرائت و ده رکوع و پنج قنوت و چهار سجده تشکیل شده است، و در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و معصومین علیهم السلام وارد شده که ایشان نماز آیات را با شروع وقوع آیت آغاز و چنان تمام می کردند که مصادف با پایان وقوع آیت بود، و قرائت را طول می دادند و رکوع را به اندازه قرائت و سجود را به اندازه رکوع طول می دادند و

همینطور قنوت را، و تشهد را نیز طولانی می کند، بنابراین شخص متعبد می تواند مقدار زمان طول کشیدن کسوف را بر سی جزء تقسیم نماید، و هر یک از قرائت و قنوت و رکوع و سجود را به اندازه یک سی ام زمان مزبور طولانی کند، مثلا اگر مدت کسوف دو ساعت است هر یک از قرائت و قنوت و رکوع و سجود را چهار دقیقه طول دهد. خداوند به همه ما توفیق طاعت بیش از پیش عنایت بفرماید. [شماره ثبت: (۱۳۳۸) منبع: المسائل الراضیة]

متن نماز عیدین (فطر - قربان)

سؤال: مأمومین در نماز جماعت عیدین فطر و قربان؛ چگونه نیت باید بکنند و کدام اذکار را باید خودشان بگویند؟

جواب: به دور از انگیزه های غیر الهی و برای تقرب به او بجای آورند، و بجز قرائت که به تلاوت امام جماعت گوش می دهند؛ بقیه اذکار را خودشان بگویند. [شماره ثبت: (۵۹۵) منبع: المسائل الإصفهانیة]

سؤال: در نماز عید فطر و قربان در رکعت اول و دوم بهتر است چه سوره هایی قرائت شود؟

جواب: در رکعت اوّل سوره شمس و در دوّم سوره غاشیه؛ یا به عکس، یا سوره اعلی و شمس؛ یا غاشیه و اعلی. [شماره ثبت: (۵۹۱) منبع: المسائل الإصفهانیة]

سؤال: نماز عید فطر و قربان؛ چه تعداد تکبیر و قنوت دارد؟ و بهتر است چه دعایی خوانده شود؟ لطفا در صورت امکان اذکار و دستورات مربوطه را تفصیلا بیان فرمایید.

جواب: نماز عیدین چنین است:

✎ مجموعاً دوازده تکبیر دارد، یکی نماز را بدان افتتاح می کند، سپس توجه کند [وجهت وجهی..]، و در رکعت اول پس از قرائت حمد و سوره؛ پنج تکبیر گفته، که پس از هر تکبیر قنوتی بجای آورده، و در هر قنوت بگوید آنچه را مناسب راز و نیاز با حقتعالی باشد، و بهتر است که شامل (شهادت بر عقاید حقه؛ و حمد ثنای الهی؛ و درود بر حضرات ائمه معصومین علیهم السلام؛ و ذکر تشریف این روز؛ و دعا و استغفار برای خود و مؤمنان) باشد، مانند این متن جامعی که در کلام خازنان وحی علیهم السلام آمده است:

✎ پس از تکبیر در قنوت اول می گوید: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ *
وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ * وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ * اللَّهُ
رَبِّي أَبَدًا * وَالْإِسْلَامُ دِينِي أَبَدًا * وَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيِّي أَبَدًا * وَ
الْقُرْآنُ كِتَابِي أَبَدًا * وَالْكَعْبَةُ قِبْلَتِي أَبَدًا * وَ عَلِيٌّ وَلِيِّي أَبَدًا *
وَ الْأَوْصِيَاءُ أَيْمَتِي أَبَدًا (و همه امامان علیهم السلام را نام برد) * وَ لَا أَحَدَ إِلَّا
اللَّهُ * اللَّهُمَّ أَنْتَ أَهْلُ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْعِظَمَةِ * وَ أَهْلُ الْجُودِ وَ
الْجَبْرُوتِ * وَ الْجَلَالِ وَ الْقُدْرَةِ * وَ السُّلْطَانِ وَ الْعِزَّةِ * وَ أَهْلُ
الْعَفْوِ وَ الرَّحْمَةِ * وَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ الْمَغْفِرَةِ * أَسْأَلُكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ
[× بِحَقِّ هَذَا الْيَوْمِ] الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيدًا * وَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

شَرَفًا وَ دُخْرًا وَ كَرَامَةً وَ مَزِيدًا * أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
 * كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى عَبْدٍ مِنْ عِبَادِكَ * وَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى
 مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ * وَ أَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ * وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا
 وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ * وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ *
 الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ * وَ أَنْ تُدْخِلَنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ
 فِيهِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ * وَ أَنْ تُخْرِجَنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ
 مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ * اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 خَيْرَ مَا سَأَلَكَ عِبَادُكَ الْمُرْسَلُونَ (x الصَّالِحُونَ) * وَ أَعُوذُ بِكَ
 مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الْمُرْسَلُونَ (x الْمُخْلِصُونَ) *

❀ و می تواند در قنوت‌های دیگر پس از تکبیر همین مضمون؛ یا مانند آن؛ یا
 خلاصه آنرا بگوید.

❀ و یا اینکه پس از تکبیر؛ در قنوت دوم بگوید: * أَوَّلُ كُلِّ شَيْءٍ وَ آخِرُ
 كُلِّ شَيْءٍ * وَ بَدِيعُ كُلِّ شَيْءٍ وَ مُنْتَهَاهُ * وَ عَالِمُ كُلِّ شَيْءٍ وَ مَعَادُهُ *
 ❀ و پس از تکبیر در قنوت سوم بگوید: * مُدَبِّرُ الْأُمُورِ * وَ بَاعِثُ
 مَنْ فِي الْقُبُورِ * قَابِلُ الْأَعْمَالِ * مُبْدِئُ الْخَفِيَّاتِ * مُعْلِنُ
 السَّرَائِرِ * وَ مَصِيرُ كُلِّ شَيْءٍ وَ مَرَدُّهُ إِلَيْهِ *

🌸 و پس از تکبیر در قنوت چهارم بگوید: * عَظِيمُ الْمَلَكُوتِ * شَدِيدُ
الْجَبْرُوتِ * حَيٌّ لَا يَمُوتُ *

🌸 و پس از تکبیر در قنوت پنجم بگوید: * دَائِمٌ لَا يَزُولُ * إِذَا قَضَى
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ *

🌸 و پس از این آخرین قنوت؛ برای رکوع تکبیر گفته، و رکوع نماید.

🌸 و خوب است در رکوع بگوید: * خَشَعَ لَكَ قَلْبِي وَ سَمِعِي وَ بَصَرِي
وَ شَعْرِي وَ بَشْرِي وَ مَا أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ *

🌸 سپس سه بار یا بیشتر؛ ذکر رکوع را گفته، آنگاه از رکوع سر برداشته و
قامت راست نماید، و خوب است که در این حال بگوید: * الْحَمْدُ لِلَّهِ * وَ
الْحَوْلُ وَ الْعِظْمَةُ وَ الْقُدْرَةُ وَ الْقُوَّةُ وَ الْعِزَّةُ وَ السُّلْطَانُ وَ الْمَلِكُ وَ
الْجَبْرُوتُ وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ *

🌸 آنگاه به سجده رود، و خوب است که در سجده بگوید: * سَجَدَ وَجْهِي
الْبَالِي الْفَانِي الْخَاطِئُ الْمَذْنِبُ * لِيُوجِّهَكَ الْبَاقِيَ الدَّائِمِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ * غَيْرَ مُسْتَنْكِفٍ وَ لَا مُسْتَحْسِرٍ * وَ لَا مُسْتَعْظِمٍ وَ لَا
مُتَجَبِّرٍ * بَلْ بَائِسٌ فَقِيرٌ * خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ * عَبْدٌ ذَلِيلٌ

مَهِينٌ حَقِيرٌ * سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ * أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ *

👉 سپس سه بار یا بیشتر؛ ذکر سجود را گفته، سپس از سجده سر برداشته و نشسته، و خوب است که در این حال بگوید: * اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى عَائِشَةَ وَفَاطِمَةَ وَالْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ وَالْأَيْمَةِ * وَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي * وَلَا تَقْطَعْ بِي عَنْ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ * وَاجْعَلْنِي مَعَهُمْ وَمِنْهُمْ وَفِي زُمْرَتِهِمْ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ * آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ *

👉 آنگاه به سجده رفته و مانند آنچه در سجده اول گفت بگوید، چون از سجده دوم سر برداشت برخیزد برای رکعت دوم، و خوب است که در این حال بگوید: * بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْحَوْلِ وَالْقُوَّةِ * لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ * 📖 و در رکعت دوم پس از قرائت؛ چهار تکبیر گفته و پس از هر تکبیر قنوتی بجای آورد؛ یا مانند آنچه گذشت،

👉 یا اینکه پس از تکبیر در قنوت اول بگوید: * خَشَعْتُ لَكَ يَا رَبَّ الْأَصْوَاتِ * وَعَنْتَ لَكَ الْوُجُوهُ * وَحَارَتْ مِنْ دُونِكَ الْأَبْصَارُ * 📖 و پس از تکبیر در قنوت دوم بگوید: * كَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْ صِفَةِ عَظَمَتِكَ * وَالتَّوَاصِي كُلُّهَا بِيَدِكَ * وَمَقَادِيرُ الْأُمُورِ كُلُّهَا إِلَيْكَ * لَا يَقْضِي فِيهَا غَيْرُكَ * وَلَا يَتِمُّ شَيْءٌ مِنْهَا دُونَكَ * 📖

👉 و پس از تکبیر در قنوت سوم بگوید: * أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمَكَ
 * وَقَهَرَ كُلَّ شَيْءٍ عِزُّكَ * وَنَفَذَ فِي كُلِّ شَيْءٍ أَمْرَكَ * وَقَامَ كُلُّ
 شَيْءٍ بِكَ *

👉 و پس از تکبیر در قنوت چهارم بگوید: * تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِكَ
 * وَذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِكَ * وَاسْتَسَلَّمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِكَ *
 وَخَضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِمُلْكِكَ *

👉 و پس از آخرین قنوت؛ برای رکوع تکبیر گفته؛ اذکار رکوع و سجود و بقیه
 را مانند رکعت اول انجام داده؛ سپس تشهد را مانند نمازهای دیگر تا به آخر
 بجای آورد. [شماره ثبت: (۵۹۲) منبع: المسائل الإصفهانية]

سؤال: در خطبه های نماز عید فطر و قربان چه مطالبی باید بیان شود؟

جواب: حمد و ثنای الهی و حضرات مقدسه عليهم السلام، بویژه صاحب همه هستی در
 این دوران؛ حضرت محمد بن الحسن المهدي (منه السلام و الیه التسلیم) و نیز آنچه
 معرفت و محبت و تسلیم به ایشان؛ و استقامت عبد مؤمن را افزوده، و نیز احکام
 و آداب بندگی و آنچه در روابط خانواده و اخوان مؤمنین و مسئولیتهايش که
 بدان نیاز داشته، و به مناسبت مقام؛ احکام زکات فطره را در خطبه عید فطر؛ و
 احکام قربانی را در خطبه عید قربان بیان کند، و نمونه بارز این خطبه ها آنچه
 از حضرت امیر مؤمنان عليه السلام در نهج البلاغه آمده است می باشد. [شماره ثبت:
 (۵۹۲) منبع: المسائل الإصفهانية]

متن نماز عید الله اکبر (بزرگترین عید الهی)

سؤال: مهمترین عید در نزد اهل حق کدام است؟ آیا اعمال مخصوصی دارد؟

جواب:

۱- بزرگترین عید اهل حق همان عیدی است که در کلام خازنان وحی علیهم السلام به عید الله اکبر توصیف شده و آن عید غدیر است.

۲- اعمال بسیاری در شب و روز عید غدیر در کلام خازنان وحی علیهم السلام توصیه شده است، که در مجامع اعمال و آداب کتب کلام مقدس و از جمله آنها کتاب اقبال الأعمال سید بن طاووس به تفصیل شرح شده است.

۳- این اعمال توصیه شده انواع مختلفی دارد: تحصیل بیشتر طهارت ظاهری و باطنی، غسل، وضو، تعطیر، تزئین، استعاذه، تحصیل معرفت، احیای شب به عبادت و معرفت، ذکر، نماز، دعا، روزه، زیارت حضرات معصومین علیهم السلام از نزدیک و دور، زیارت مسجد غدیر خم (در نزدیکی میقات جحفه)، تلاوت کلام وحی و خازنان وحی علیهم السلام (خصوصاً فصول مربوط به واقعه غدیر خم، بازگویی کلام شریف (خطبه پیامبر صلی الله علیه و آله) و مذاکره آن برای اهل حق، اقامه مجلس احیای امر الهی و جشنواره نورانی، شاد نمودن اهل حق، اطعام، انفاق، انعام و احسان (عیدی دادن)، شکر بر نعمت معرفت و ولایت، عرض تبریک به حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و حضرت مولای علی علیه السلام و حضرات معصومین علیهم السلام، تجدید بیعت با مقام ولایت کبری و ولی اعظم زمان و خلیفه الله دوران حضرت صاحب الامر (منه السلام)، براءت از اضداد و طواغیت و ناصبین و منکرین و مقصرین.

۴- اعمال مذکوره هم علی‌رغم تعدد انواعش؛ ولی هر کدام نمونه مختصر و نمونه مفصل دارد؛ بطوریکه برای همه افراد و همه شرایط انجام انواع آن فراهم و میسر باشد.

۵- از اعمال این هنگام؛ نماز مخصوصی است که در شب عید غدیر بجای آورده می‌شود، که بر خلاف روش معمول در انجام نمازهای مستحبی؛ که دو رکعتی است؛ و در هر دو رکعت سلام داده می‌شود؛ ولی در این نماز مخصوص شب عید غدیر؛ با اینکه ۱۲ رکعت است؛ اما به هم پیوسته و متوالیا بجای آورده شده؛ و در هر دو رکعت تشهد خوانده، و فقط در آخر ۱۲ رکعت نماز سلام می‌دهد.

👉 در این نماز در هر رکعت سوره حمد ۱۰ بار و سوره توحید ۱۰ بار و آیت الکرسی یکبار، و در رکعت دوازدهم سوره حمد هفت بار و سوره توحید هفت بار، و قنوت هم فقط در رکعت دوازدهم بجای آورده که در آن این دعا را می‌خواند:

* لا اله الا الله * وحده لا شريك له * له الملك وله الحمد *
یحیی و یمیت * و یمیت و یحیی * و هو حی لا یموت * بیده
الخیر * و هو علی کل شیء قدیر *

👉 و سپس رکوع و سجود (رکعت آخر) را بجای آورده، و در سجود آن؛ ده بار این تسبیح را می‌گوید:

* سبحان من أحصی کل شیء علمه * سبحان من لا ینبغی

التسبيح إلا له * سبحان ذي المنّ والنعم * سبحان ذي
الفضل والطول * سبحان ذي العزة والكرم * أسئلك بمعاقد
العز من عرشك * ومنتهى الرحمة من كتابك * وبالاسم
الأعظم و كلماتك التامة * أن تصلي على محمد رسولك وأهل
بيته الطيبين الطاهرين * وأن تفعل بي (ذكر حاجت) * إتك سميع
مجيب *

پژوهشگرده ها و آموزشگرده های بنیاد حیات اعلیٰ

علوم معرفت الہی - علوم زبان وحی - علوم کلام وحی

علوم تلاوت کلام وحی - علوم کلام خازنان وحی - علوم فقہ آئین الہی

علوم تقویم نجوم تخم - علوم طب جامع - علوم پاکزیتی

آموزش برتر (اعلیٰ) - علوم برتر (اعلیٰ) - علوم توانمندی بانسروی الہی

علوم عمارت برتر - علوم انساب و تبارشناسی - رسانه های حیات اعلیٰ

طرح و برنامه ریزی پژوهشی و مدیریت و اشراف علمی

دار المعارف الإلهیة

ماه شعبان ۱۴۳۵

www.Aelaa.net

والحمد لله رب العالمین